

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

Ptički na drevesih že čivkajo, da bo

17. 4. 2010

vseslovenska prostovoljska čistilna akcija

Prijavi se na akcijo na
www.ocistimo.si

oš

Očistimo Slovenijo

v enem dnevu!

Mislinja

TRGOVINA
LES
SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

SLOVENJ GRADEC
Cesta na Štibuh 1
telefon in faks: 02/88 21 620

RADLJE OB DRAVI (Dvorec)
Koroška cesta 68
telefon in faks: 02/88 71 423

POMLADANSKA PONUDBA PO UGODNIH CENAH

Očistimo Slovenijo

Mika Medved, univ. dipl. inž. gozd,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

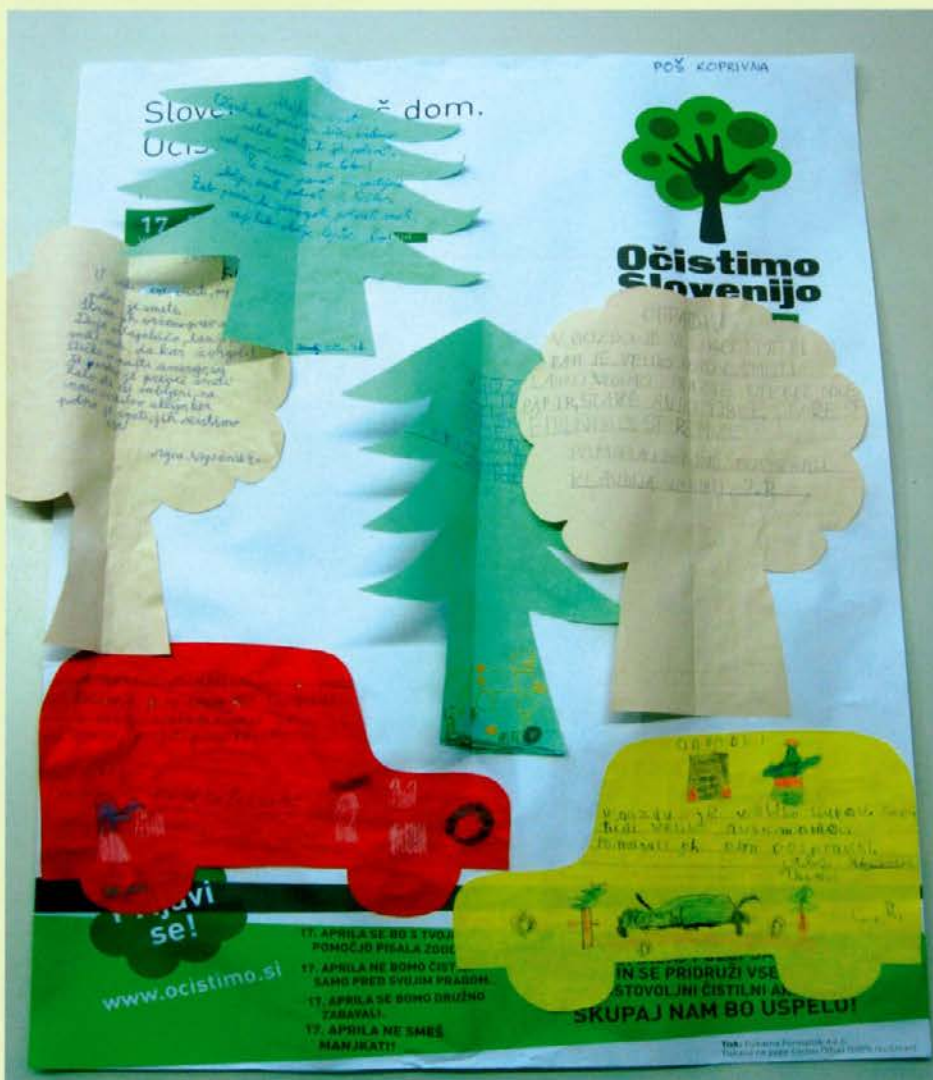
Akcija „Očistimo Slovenijo“ je v času,
ko članek nastaja, v polnem teku,
17. april dan D pa tik pred vrati.

Ne glede na to, kako se bo sama
akcija v soboto iztekla, lahko
zapišemo, da je medijsko izredno
uspela. Območna enota Zavoda za
gozdove v Slovenj Gradcu je k njeni
prepoznavnosti na Koroškem
pomembno prispevala.

V okviru akcije je na Koroškem
evidentiranih 110 divjih odlagališč.

Lovci lovskega revirja Navrški vrh od leve: Boris Plevnik, Anton Navodnik, Niko Apšner, Alojz Skerlovnik in Lovro Mačič - Lenci (na sliki manjka Juri Pavlin), po končani čistilni akciji

Večina jih je v gozdu in gozdnem prostoru. Predvsem gozdni robovi, še posebej tisti, ki so ob gozdnih cestah in obrežjih rek Drave, Mislinje, Meže in potokov, so največkrat lokacije večjih odlagališč.

V primerjavi z ostalo Slovenijo (11.000 odlagališč) slika na Koroškem ni alarmantna. V preteklih letih je bilo veliko odpadkov iz gozda odpeljanih, predvsem večji kosovni odpadki, kot so stare karoserije avtomobilov, bela tehnika in pločevinasta embalaža (razni sodi za olje, plastika).

Še več je k boljši podobi naših gozdov prispevalo osveščanje lastnikov gozdov, šolajoče mladine in tudi širše javnosti. To strokovni delavci ZGS poudarjamo na vsakem koraku.

Divja odlagališča odpadkov so samo del, vendar pomemben vidni del onesnaževanja našega okolja.

Onesnaženje pa je pomemben „odtis“ našega življenja v okolju, kjer živimo in se gibljemo.

Tisto, na kar v gozdu ne moremo biti ponosni in kar njihovo podobo največkrat skazi, so smeti ob gozdnih cestah, gozdnih učnih poteh ter planinskih in drugih pohodniških stezah, ki vodijo skozi gozd. Kažejo na odnos obiskovalcev do narave in okolja, ki ni neposredno njihovo. Ker smo družba, ki proizvaja več, kot porabi, so naravni regulatorji naših negativnih vplivov v okolju še kako pomembni.

Iz literature in številnih člankov lahko razberemo, da povprečen Slovenec:

- vsak dan porabi več kot 100 l vode,
- proizvede 1,2 kg odpadkov na dan,
- porabi 150 kg papirja na leto.

Gozd je na drugi strani blažilec naših odtisov:

- je rezervoar pitne vode – večina vodnih virov na Koroškem je v gozdu,
- preprečuje erozijo in bistveno zmanjša površinski odtok vode,
- drevo vsrka 22 kg CO₂/leto.

Vsaka tona recikliranega papirja reši 17 dreves ali 32.000 l vode.

Če navedene številke primerjamo z bogastvom naših gozdov, ugotovimo, da gozda še zdaleč ni preveč.

Zato naj bo vsem, ki bomo oz. smo v soboto čistili, še vnaprej vodilo misel: SKRB ZA GOZD SKRB ZA DOBRO OKOLJE!

Kje delajo naše povezane družbe

Saša Lovrec

V kraju Ashbourne na Irskem družba Largo foods, ki je največji proizvajalec čipsa, gradi tematski park na približno 18 ha zemljišča z namenom promocije svojih izdelkov. V sklopu parka bodo postavljeni objekti iz lesa, in sicer restavracija, dve trgovini in še nekaj manjših objektov za potrebe obiskovalcev parka. V parku bo tudi indijanska vas z umetnim jezerom.

Povezana družba Gozdnega gospodarstva, d. d., Slovenj Gradec Smreka, d. o. o., iz Gornjega Grada v sklopu tega tematskega parka na Irskem postavlja pet lesenih objektov, od katerih ima največji Visitor centre 1200 m² v tlorisu. V objektu so restavracija, trgovina, kuhinja in sanitarije. Ostali štiri objekti so manjši, trgovina in trije objekti s sanitarijami.

Z montažo največjega objekta so pričeli 23. 2. 2010. Vse objekte, katerih izvedba je zahtevna, bodo dokončali predvidoma do 15. 6. 2010. Objekt, v katerem bosta restavracija in trgovina, je v obliki šesterokrake zvezde. Izdelan je iz brun debeline 140 mm in višine 180 mm. Narejen je po sistemu zunanje izolacije. Zaključni sloj fasade je smrekova polkrožna obloga.

Informativni gozdarski storži v marcu

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Poslovili smo se od prvega spomladanskega meseca. Prva polovica marca ali suša je bila še zimska tako po temperaturah kot padavinah. V tem obdobju so bile na Koroškem najnižje jutranje temperature od -9 (8. 3. 2010) do 4 °C, najvišje od -8 do 10 °C. Snežilo je vse do nižin 4. marca (ves dan), 5. 3., 9. 3., 10. 3. (ves dan) in 11. marca. V dolini je zapadlo 16 do 20 cm snega, v višjih predelih več kot 30 cm. 10. in 11. marca je močan veter povzročal težave pri pluzenju hribovskih cest, saj je napihal več snežnih zametov. **Velike preglavice so imeli zaradi divje burje na Krasu in v Primorju, njeni sunki so namreč dosegli hitrost do 200 km/uro.**

Druga polovica marca je bila bolj topla in jasna. Zemljo so močile le rahle lokalno različne nevihte (22., 26., 27., 30. in 31. marca). 31. marca je deževalo ves dan, nad nadmorsko višino 1350 m je snežilo. Najnižje temperature so bile v tem obdobju med -3 in 11 °C ter 18 °C (25. 3.). Prvi pomladanski dan je bil na Koroškem jasen do delno jasen.

V marcu so plužili gozdne in druge lokalne ceste trikrat. Letošnja zima je bila zelo snežena, za pluženje in zimsko vzdrževanje je bilo porabljenega veliko denarja. V drugi polovici marca so na sončnih predelih ceste postale zaradi odjuge mehke. **Občine so ob pomoči krajevnih enot razglasile omejitve prometa za vozila z večjimi osnimi obremenitvami - 6 in 8 ton.**

Gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) so v marcu pripravili dejansko naročilo sadik za spomladansko sadnjo v zasebnih in državnih gozdovih. Naročilo je odvisno predvsem od proračunskih sredstev. V OE Slovenj Gradec vzgaja in pridobiva sadike po pogodbi drevesnica Omorika na Muti. Večji del sadnje bo izvršen v aprilu. Za spomladansko sadnjo smo planirali največ sadik gorskega javorja in bukve. **Velikega jesena ne bomo sadili, saj je le-ta po vsej Evropi obolel zaradi jesenovega ožiga (gliva Chalara fraxinea).** Sušijo se tudi mlajša jesenova drevesa.

Na otvoritvi lovske razstave v Črni na Koroškem je zapel lovski oktet LD Peca Mežica

Hladno vreme v prvi polovici marca je upočasnilo razvoj podlubnikov na Koroškem. Za učinkovito preventivno ukrepanje obvladovanja podlubnikov so zelo pomembne pravočasne aktivnosti varstva gozdov. Zato se v marcu sestanejo terenski gozdarji (vodje KE, gojitelji - načrtovalci) z vodjo Odseka za gojenje in varstvo gozdov na OE Slovenj Gradec Gorazdom Mlinškom in gozdarskim inšpektorjem Dragom Križanom. Na operativnem sestanku preventivnega varstva gozdov dne 17. marca 2010 so se prisotni seznanili s stanjem podlubnikov v letu 2009, dogovorili smo se o

preventivno varstvenih ukrepih obvladovanja podlubnikov in drugih škodljivih organizmov v gozdu v letu 2010. Glavna tema strokovnega srečanja je bil novi Pravilnik o varstvu gozdov, ki je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije št. 114/2009 (objavljen 31. 12. 2010).

Lastniki gozdov in izvajalci del v gozdu, pa tudi drugi, opazujte dogajanja v gozdu in nenadne spremembe (pojav bolezenskih znakov, sušenje gozdnega drevja, poškodbe na gozdnih tleh in drugo) javite javni gozdarski službi (najprej revirnemu gozdarju) pa tudi gozdarskemu inšpektorju. Izvajalci del vestno izvajajte gozdni red in ostale z odločbo določene ukrepe, da se ne bodo prenamnožile nam znane in neznane bolezni in žuželke.

Koroški gozdarji javne gozdarske službe smo se intenzivno pripravljali na akcijo »Očistimo Slovenijo v enem dnevu« tudi v marcu, ki je potekala 17. aprila 2010. Po krajevnih enotah je potekalo evidentiranje odlagališč odpadkov v gozdovih. S Turističnim društvom Slovenj Gradec smo se poleg osrednje akcije pripravljali še na spremljevalne aktivnosti.

K sodelovanju smo povabili tudi osnovne šole, da so njihovi učenci na plakate, namenjene vabilom na akcijo, narisali risbe in napisali zanimive misli na temo varstva narave in ekologije. Risbe bomo razstavili tudi v tednu gozdov 26. maja 2010 v Osnovni šoli

Mislinja, kjer bomo v sodelovanju z učiteljicami in učenci ob pomoči občine Mislinja izvedli regijski kviz za učenke in učence 7. razredov. Kviz bo potekal na Gozdni učni poti Lopan. Nekaj risb smo vam predstavili tudi v tej številki Viharnika.

V marcu je bilo že živahno na Riflovenu vrhu pri Prevaljah. Zelo živahni smo bili predvsem gozdarji, ki vestno spremljamo dogajanja v po osah zapredkaricah naseljenih gozdovih. V tem času v zemlji še nismo opazili kakšne posebne živahnosti. **Ličinke os zapredkaric še niso pričele s preobrazbo. To smo ugotovili ob izkopu in štetju ličink na ploskvah v neposredni bližini lanskih (22. marec). Umrljivost ličink je bila čez zimo mala.** V pričakovanju preobrazbe teh v odrasle žuželke - lesne ose - smo bili skupaj s sodelavci Oddelka za varstvo in gojenje gozdov zelo aktivni pri pripravi in izvedbi razpisa za nabavo zaščitnih sredstev za obvladovanje smrekovih zapredkaric. Vsi materiali (lepljivi trakovi, lepilo, lepljive ploščice, ponjave, strgala) so bili dostavljeni na Krajevno enoto Prevalje že v marcu. Poleg intenzivne priprave operativnega plana načrtovanih akcij zatiranih ukrepov smo na OE Slovenj Gradec ta mesec pripravili tudi operativni komunikacijski načrt obveščanja javnosti o dogajanjih na Riflovenu vrhu. **25. marca 2010 smo organizirali novinarsko konferenco z naslovom „Zapredkarica - tempirana bomba na Riflovenu vrhu pri Prevaljah“.** Moderator konference je bil vodja oddelka za stike z javnostjo na ZGS Tone Lesnik, govorniki so bili direktor ZGS Jošt Jakša, namestnik vodje ZGS OE Slovenj Gradec Branko Gradišnik, vodja KE Prevalje Janko Mikeln in namestnik direktorja Uprave za zaščito in reševanje Republike Slovenije Branko Dervodel. **Gozdarje so obiskali predstavnice in predstavniki vseh lokalnih in**

državnih medijev, ki delujejo na območju koroške regije.

V marcu 2010 je bilo živahno tudi v množici lovcev, še posebno je bil delaven in ustvarjalen Zdravko Miklašič, vodja odseka za gozdne živali in lovstvo v OE Slovenj Gradec. Z zanimivimi prispevki je sodeloval na lovskih razstavah. **Lovci vsako pomlad pripravijo zanimive bazenske razstave. Ob njihovi otvoritvi pregledajo izvedbo načrtovanih del v prejšnjem letu, se pogovorijo o planiranih aktivnostih v tekočem letu, z zanimanjem pa prislusne strokovnemu prispevku lovskih strokovnjakov.** Lovci lovskogojitvenega bazena Mežiške doline so se na cvetno nedeljo, 28. marca 2010, srečali na lovski razstavi v Črni na Koroškem.

Janez Švab, predsednik komisije za veliko divjad, in Maksimilijan Oserban, predsednik komisije za malo divjad, sta podala poročilo o gospodarjenju z veliko in malo divjadjo v letu 2009. Zanimivo je bilo predavanje Zdravka Miklašiča o divjih prašičih, ki so vse bolj številčnejši v našem območju. **Otvoritev lovske razstave so popestrili tudi pevci lovskega pevskega zbora LD Peca Mežica, z lepimi risbami pa učenci osnovne šole Črna na Koroškem. Letošnjo razstavo so v Črni na Koroškem pripravili lovci Lovske družine Bistra.**

Zaščita stoječih delovnih mest - ergonomske podloge

Spec. Drago Pogorevc, dipl. inž. str.

Stoječa delovna mesta predstavljajo posebno tveganje glede varnosti in zdravja pri delu in jim je potrebno posvečati še večjo pozornost. Stoječa delovna mesta povzročajo zdravstvene okvare, ki lahko vodijo v invalidnost. Posebej nevarna so delovna mesta, ki se opravljajo na betonskih in trdih tleh in prav ta hladna in trda tla so vzrok za boleznj skeleta. Stoječe delovno mesto je tisto, kjer delavec pretežni del delovnega časa stoji. Tako se pojavijo bolečine v nogah zaradi preslabe prekrvavitve, utrujenost in v poznejšem času tudi trajne okvare na ožilju.

Da bi se izognili tem pojavom, je smiselno takšna delovna mesta opremiti z ergonomskimi podlogami, ki zelo ugodno vplivajo na počutje delavcev, ki dela opravljajo stoje. Predpisi, ki obravnavajo

Izvajanje meritev vibracij na delovnem mestu robilničar

Ergonomska podloga ERGOMAT za stoječe delovno mesto v decimirci

stoječa delovna mesta, določajo, da morajo biti le-ta tako urejena, da se to delo opravlja sede. To pa vedno ni možno, zato v praksi strokovni delavci vodstvu družb svetujemo druge ukrepe, kot so:

- uporaba posebej prilagojenih sedežev,
- zmanjšanje časovne obremenitve za stoječe delo,
- menjava delovnih mest v času dela in nabava ter uporaba varovalnih ergonomskih blažilnih podlog, ki:
 - preprečujejo vibracije,
 - zmanjšujejo nastanek krčnih žil,
 - preprečujejo zdrs na spolzkih tleh,
 - preprečujejo utrujenost in bolečine v nogah,

- povečujejo ugodje, zmanjšujejo napetost v nogah in v skeletu,
- zmanjšujejo bolniški stalež,
- preprečujejo poznejšo invalidnost.

Nekaj najbolj izpostavljenih stoječih delovnih mest v Gozdnem gospodarstvu, d. d., in GG Inpo, d. o. o., smo že opremili z ergonomskimi podlogami firme ERGOMAT in meritve pooblaščenice firme SIECO, d. o. o., vibracij na delovnem mestu robilničar so pokazale trikrat manjšo obremenitev delavca.

Pobuda evropskih lesarjev za protestno ustavitve proizvodnje

Evropski združenji lesne industrije CEBIOS in EPF pozivata k enourni protestni ustavitvi proizvodnje zaradi subvencioniranja energetske uporabe lesa.

Konec marca so na seji združenja EPF v Bruslju (European Panel Federation), katere članica je tudi LESNA TIP Otiški Vrh, ponovno obravnavali problematiko kurjenja lesne biomase in uporabo industrijsko uporabnega lesa v energetske namene. Uporaba lesa v energetske namene se v tem času neupravičeno subvencionira, medtem ko se poraba lesa za proizvodnjo lesenih izdelkov ne podpira in se prikazuje kot neperspektivna. S kurjenjem in energetske uporabo lesne biomase so v lesni industriji ob pomemben surovinski vir, kar ogroža

obstoj ekološko prijazne industrijske panoge, ki iz obnovljivega vira lesa proizvaja izdelke z dodano vrednostjo, ki zmanjšujejo emisije CO₂. Z enakimi težavami se srečuje slovenska lesna industrija, zato je nujno, da se tudi v Sloveniji uvedejo ukrepi za podporo lesni industriji.

V številnih evropskih državah opozarjajo na veliko rast energetske uporabe lesa, zaradi česar propada evropska lesna industrija. Še posebej je zaskrbljujoče subvencioniranje energetske uporabe lesa,

saj to povzroča njeno nekonkurenčnost. Združenja lesne industrije v Nemčiji, Franciji in Veliki Britaniji izvajajo številne aktivnosti proti nesmotrni in pretirani energetske uporabi lesa. Poleg pobud in pritiskov na vlade teh držav je bila sprejeta pobuda za enourno

ustavitve proizvodnje v evropski lesni industriji, da bi na tak način opozorili na propadanje lesne industrije. V nekaterih državah EU so v podporo lesni industriji uvedli različne subvencije za zamenjavo in odkup rabljenega pohištva in namenska sredstva za podporo lesni industriji.

Lesna TIP Otiški Vrh, d. d.

Zaključna dela naših diplomantov

Saša Lovrec

Gozdno gospodarstvo, d. d., Slovenj
Gradec daje skupaj s povezanimi
družbami velik poudarek tako

izobraževanju zaposlenih kakor tudi
štípendiranju bodočih kadrov iz
gozdne ter lesne stroke. Teme naših
diplomantov so iz različnih področij
naše branže, njihove naloge in
ugotovitve pa lahko koristno
uporabimo v naših družbah.

V ta namen odpiramo novo rubriko
Zaključna dela naših diplomantov.
Tokrat vam predstavljamo povzetek

naloge avtorja Žige Melanška, čigar
naloge nosi naslov Sorbcijske
lastnosti lesa, impregniranega z
vodno emulzijo montanskega
voska in borovimi spojinami.
V svojem diplomskem delu je
proučeval upočasnitev vlaženja lesa
z vodno emulzijo montanskega
voska in borovimi spojinami.

Sorbcijske lastnosti lesa, impregniranega z vodno emulzijo montanskega voska in borovimi spojinami

Les je že od nekdaj ena najpomembnejših surovin pri nas. Bistvene prednosti lesa kot materiala so njegova obnovljivost, razširjenost, vsestranska uporabnost, dobre mehanske lastnosti, relativna enostavnost in čistost pridobivanja. Kot naraven material je les izpostavljen različnim biotičnim in abiotičnim dejavnikom razgradnje. Lesa nekaterih drevesnih vrst (hrast, robinja, nagnoj in kostanj) brez kakršnega koli človekovega poseganja glive in insekti ne morejo razkrajati. Takšnega lesa je pri nas malo, žal prevladuje neodporen les (smrekovina, jelovina, bukovina). Da zagotovimo njegovo zadostno življenjsko dobo, ga moramo zaščititi. Kakšno zaščito bomo uporabili, je odvisno od več dejavnikov (drevesne vrste, načina in mesta uporabe lesa). Pogosto zadostuje že konstrukcijska zaščita, s katero dosežemo, da les ni izpostavljen direktnim vremenskim vplivom. Ker pa to ne zadostuje vedno, skušamo trajnost neodpornega lesa podaljšati s kemično zaščito.

Po uveljavitvi Direktive o biocidnih proizvodih je bila umaknjena večina biocidnih učinkovin. Vzporedno z dogajanjem na zakonodajnem področju se dviguje tudi okoljska zavest kupcev, ki se vedno bolj izogibajo kemikalijam. Prav to sta dva glavna vzroka, da trenutno zelo pridobivajo na pomenu nebiocidne rešitve za zaščito lesa. Ena izmed zelo uspešnih alternativ je uporaba vodnih emulzij montanskega voska. Za doseganje boljših fungicidnih lastnosti emulzije montanskega voska kombiniramo z borovimi učinkovinami. Znano je, da so borove spojine odlični fungicidi in insekticidi in da imajo zelo malo škodljivih vplivov na okolje. Njihova slabost je, da se iz lesa izpirajo, po drugi strani pa spodbujajo rast gliv in plesni. V raziskavi smo preizkusili eno izmed možnih alternativ, da smo montanskemu vosku dodali borove spojine in s tem skušali izboljšati učinkovitost zaščitnega pripravka.

Eksperimentalno delo smo zasnovali na vprašanju, ali bo impregnacija z vodnimi emulzijami voskov upočasnila adsorpcijo vode v impregniran les in če bo dodatek montanskega voska zmanjšal higroskopnost lesa zaradi impregnacije z borovimi spojinami.

Vsi vzorci so bili izdelani iz smrekovine in impregnirani z različnimi koncentracijami montanskega voska in borove kisline. Ugotovili smo, da je kombinacija emulzije in borove kisline pozitivno vplivala na učinkovitost in upočasnila navlaževanje lesa. Z dodajanjem LGE emulzije borovim kislinam smo ravnovesno vlažnost lesa med namakanjem zmanjšali in posledično verjetno tudi zmanjšali ali vsaj upočasnili izpiranje borovih učinkovin iz vzorcev. Vpliv borove kisline na vlažnost je pri navlaževanju na zraku viden že prvi

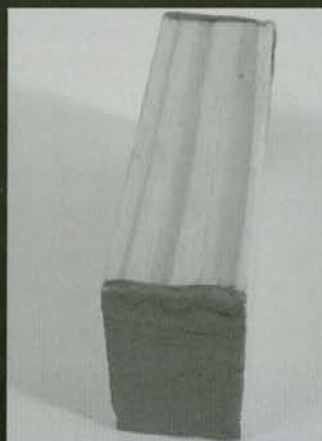
Vzorci, ki se navlažujejo na zraku

Vzorci v posodah, preleti z destilirano vodo

Vzorec, premazan z epoksidnim premazom

Prikaz steklene komore z vzorci in ventilatorji

dan, saj se vzorci, impregnirani z borovo kislino, navlažujejo hitreje kot kontrolni vzorci, medtem ko pri navlaževanju v vodi na začetku tega nismo opazili.

Vzporedno smo določali tudi sorpcijske krivulje z uravnotežanjem pri petih relativnih zračnih vlažnostih v procesu adsorpcije in desorpcije. Ugotovili smo, da so ravnovesne vlažnosti impregniranih vzorcev odvisne od impregnacijskega pripravka in njegove koncentracije. Ta vpliv je še posebno dobro viden pri smrekovini, uravnoteženi pri najvišji zračni vlažnosti. Ravnovesna vlažnost je v največji meri odvisna od uporabljenih zaščitnih sredstev. Pri posameznih sredstvih se vlažnost sorazmerno povečuje z deležem borovih učinkovin v lesu. Po drugi strani emulzija LGE ravnovesne vlažnosti znižuje. Zaradi višjih ravnovesnih vlažnosti lesa, impregniranega z borovo kislino v primerjavi z emulzijo LGE impregnirane smrekovine, pri vlažnejših vzorcih prihaja do hitrejše difuzije in s tem intenzivnejšega izpiranja iz lesa. Poleg tega nižje ravnovesne vlažnosti z LGE emulzijami impregniranega lesa predstavljajo slabše pogoje za rast in razvoj gliv, kar pozitivno vpliva na trajnost lesa.

Žiga Melanšek

Šesti občni zbor Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline

Jože Urbancl

10. marca, na dan štiridesetih mučenikov, se že po tradiciji zberemo člani Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline na svojem občnem zboru in pregledamo delo v preteklem letu ter si zastavimo načrte za naprej.

Tudi letos smo se zbrali v restavraciji Aerodrom na letališču v Turiški vasi. Najprej smo poslušali predavanje Zdravka Miklašiča na temo Škode po divjadi na Koroškem. Predavatelj je na kratko predstavil lovske zakonodaje, vrste divjadi in škodo, ki jo povzroča divjad tako v gozdu kot tudi na negozdnih površinah. Povedal je tudi, za katere škode so odgovorne lovske družine in za katere država. V Zavodu za gozdove pripravljajo lovno-upravljaljske načrte, katere potem izvajajo lovske družine. Želijo si ohraniti naravno ravnovesje med številčnostjo divjadi in rastlin.

Seznanil nas je z načinom prijave škode in možnostjo pritožbe na drugostopenjski organ. Z veseljem ugotavlja, da v zadnjih treh letih ni bilo pritožb na drugo stopnjo, ampak so se vsi oškodovanci lahko dogovorili za poravnavo škode kar z lovskimi družinami.

Večina članov je poravnalo članarino kar pri strokovnem tajniku društva Jožetu Jeromlu

Nadaljevali smo s poročili organov društva o delu v preteklem letu. Predsednik društva Janko Ošlovnik je poudaril, da smo izpeljali vse dejavnosti, ki smo si jih zastavili v letu 2009. Najobsežnejša naloga je bila izvedba tretje dražbe lesa. Sledila je izpeljava občnega zboru in udeležba naših članov na občnem zboru Zveze. V jesenskem času smo se podali na strokovno ekskurzijo po Dolenjski. V novembru smo se na tečaju učili pravilnega krojenja lesa in poslušali predavanja o izrabi lesne biomase v energetske namene. Hkrati pa se je pričela priprava na 4. dražbo.

Svoja poročila so podali tudi blagajnik, nadzorni odbor in častno razsodišče. V razpravi smo ugotovili, da je bilo delovanje društva dobro in v skladu s pravili.

Zadali smo si tudi načrte za delo v letošnjem letu. Letošnji načrti so podobni lanskim, a bi jih radi nadgradili s strokovno ekskurzijo v sosednjo Avstrijo na sejem Avstro Foma.

Dogovorili smo se tudi za višino članarine, ki ostaja enaka kot lani, to je 10 evrov. Po končanem uradnem delu smo se zadržali še na zakuski in ob prijetnem klepetu praznovali naš »moški« praznik.

Zdravko Miklašič predava o problematiki škod po divjadi na Koroškem

Predsednik Janko Ošlovnik kuje načrte za delo v letošnjem letu

V društvu imamo tudi nekaj članic

20 čistilna akcija reke Suhodolnice

Tone Garb

Člani aktiva invalidov Stari trg so izvedli že dvajseto čistilno akcijo reke Suhodolnice, in sicer 14. aprila 2010. Akcije se je udeležilo štirideset članov. Vodstvo aktiva se lepo zahvaljuje vsem, ki so se te akcije udeležili, saj so s tem pokazali, da radi živijo v čistem okolju.

Take akcije bomo organizirali tudi v bodoče.

EstEtika

Narečja so lepa – prekmursko narečje

Marta Krejan, prof.

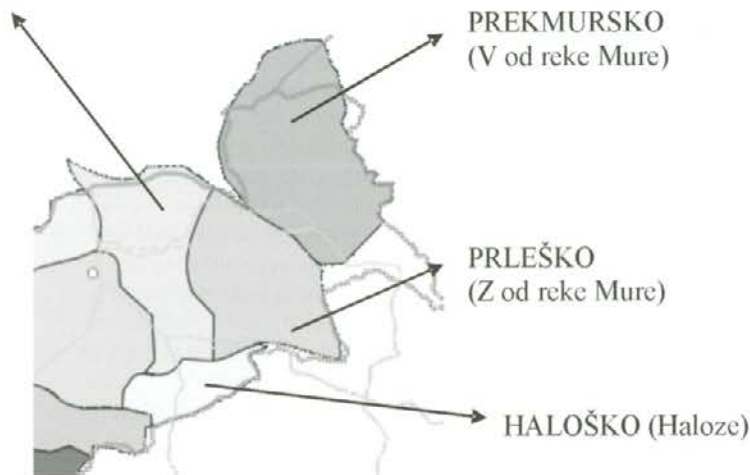
Panonska narečna skupina ima štiri podnarečja, in sicer prekmursko, haloško, prleško in slovenskogoriško, gotovo pa veste, da trditev, da ima vsaka vas svoje narečje, tudi ni iz trte izvita ... Četudi se nam zdi, da vsi Panonci govorijo enako narečje, je razlika med njihovim govorom precejšnja, zato nikar ne recite Prleku, da govori prekmursko ali obratno, s tem ga znate namreč užaliti!

Prleški govori so spodnjeprleški, srednjeprleški, kujleški in zgornjeprleški, haloško narečje se deli na srednje, vzhodno in zahodno, slovenskogoriško pa se govori na območju od Maribora do Radencev. Prekmursko narečje se ne govori samo v Sloveniji, ampak tudi na slovenskem etničnem ozemlju v Porabju. Narečje ni enotno, deli se na tri podnarečja, in sicer na goričansko, osrednje ali ravensko ter južno ali dolinsko. **Prekmursko narečje je postalo leta 1715 knjižni jezik, in sicer so bila v prekmurščini tiskana številna leposlovna in cerkvena dela. Danes je prekmurski knjižni jezik ohranjen v prekmurski protestantski cerkvi.**

Malo za pokušino, kako je, če beremo besedilo, napisano v nam dokaj neznanem narečju, prilagam spodnje besedilo o koruzi. Kadar poslušamo naravnega govornika nekega narečja, stvari še kar razumemo (ali pa ga povprašamo po pomenu besed), če pa besedilo, ki ni zapisano v knjižnem jeziku, beremo, je razumevanje precej težko. Preverite!

Kukorca je zraščene, štero skoro po ceilon sveiti pónzajo. Tüdi mii äti doma gnäs tak zvanon Preikmurji, je že dugo povamo. Za njou je že v gésen potreibno zemlñu p'rpraviti. Tou se pravi, zemlou feis pognojiti z gnojlon od živine pa globoko gor zorati, tou pa zato, ka zimski mraz brazde razv'rže, je napravi raje, pa da zimska pa sprotoleišnja vlaga kak največ v zemli ostane, štáro sledi da že kukorca raste, nüca za sebe(i), če bi mogouče biila sü(i)ša.

SLOVENSKOGORIŠKO (Slovenske gorice)

Salmonela pri želvah

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Plazilci so vedno pogostejši hišni ljubljenci. Z veterinarskega vidika jih delimo na želve, kuščarje in kače. Najbolj poznana zoonoza, katere gostitelj je lahko plazilec, je salmoneloza. Bolezen je znana že zelo dolgo in je postala že skoraj zaščitni znak plazilcev, ki živijo v ujetništvu. Salmonele so lahko del običajne mikroflore v prebavnem traktu plazilcev, predvsem kopenskih želv. V nekaterih primerih lahko povzročijo bolezenske znake, ki so lahko zelo različni, od pljučnice, sepse, generaliziranega vnetja celomske votline do smrti obolele živali.

Plazilec, okužen s salmonelo, je lahko vir infekcije pri človeku. Okužba s salmonelo je bolezen, s katero se moramo seznaniti vsi, ki imamo želve. Bolezen se lahko prenese na človeka in povzroči smrt, največkrat otrok in odraslega človeka s slabim imunskim sistemom.

Salmonella: v tem rodu je več kot 3000 sevov, a jih le 10 do 15 povzroča alimentarna obolenja. Sodijo med črevesne bakterije (družina Enterobacteriaceae); so fakultatивно anaerobne, nesporogene palčke. Primarni vir salmonel je prebavni trakt ljudi in živali (domače živali, ptiči, insekti, plazilci); povzročajo lahko okužbe neprekuhanega mleka, mesa (perutnine), jajc, majoneze in solatnih prelivov ter dehidriranih živil. Bolezenski znaki (bruhanje, želodčni krči, diareja in glavobol) se pojavijo od 12 do 36 ur po zaužitju okuženega živila. Zdravljenje poteka simptomatsko (z dieto in infuzijo), ne pa z antibiotiki (narediš le novega kliconosca). Preventiva so samo dober nadzor, higiena in ustrezna priprava in hranjenje živil. Salmoneloza se prenaša z vnosom okužene hrane in preko iztrebkov okuženih živali ali človeka. Pri salmonelozi se srečujemo s pojavom klicenoscev in izločevalcev klic. To pomeni, da navidezno zdravi osebkni nosijo v sebi povzročitelja, ki ga lahko občasno izločajo v okolico in tako širijo. Pomembno je, da kljub zdravljenju ne moremo odpraviti povzročitelja pri vseh živalih, taka je na primer salmoneloza pri plazilcih! Zelo pomembna je navedba veterinarskih združenj, da so vrste in sevi Salmonelle lahko začasno ali izmenično skriti v blatu plazilcev in ni možno zanesljivo dokazati, ali je kateri koli plazilec neokužen.

Neja s svojo želvico

Bakterijske kulture, vzete iz blata plazilcev, ne pokažejo vseh patogenih nosilcev. Poskusi zdravljenja plazilcev z antibiotiki, da bi odpravili salmonele iz njihovega prebavnega trakta, se niso obnesli. Tako samo povečamo tveganje ustvarjanja rezistentnih sojev bakterij, ki lahko, če okužijo človeka, privedejo do komplikacij zdravljenja okuženih oseb. Poskusi, da bi vzgojili plazilce, ki niso okuženi, "Salmonellafree", so se žal izkazali za neučinkovite.

Osnovna higiena je običajno dovolj, da se okužba ne prenese, vendar je velika previdnost zelo na mestu.

Še posebej previdne morajo biti naslednje kategorije ljudi: otroci pod 5 let, nosečnice, bolniki po operaciji, osebe z oslabilnim imunskim sistemom, bolniki, ki jemljejo določena zdravila, ki slabijo imunski sistem (kemoterapija, obsevanje, steroidi ipd.) in starejši ali podhranjeni ljudje.

Tem skupinam zato ne priporočamo tovrstnih živali za ljubljence. Če ga že imajo, pa naj bodo dodatno previdni pri rokovanju z njimi in njihovi oskrbi. Ob čiščenju terarijev in pri drugih opravilih se je treba zaščititi z ustreznimi zaščitnimi sredstvi. Plazilcev in terarijev ni priporočljivo imeti v kuhinjah, jedilnicah in drugje, kjer se pripravlja ali uživa hrana, prav tako za kopanje živali ni primerna uporaba kopalnice in pomivalnih korit. V vsakem primeru pa je treba skrbeti za ustrezno higieno z veliko mero odgovornosti do drugih in tudi do sebe.

Muhasti april

Janez Bauer

V aprilu narava deli svoje radosti z veliko žlico. Kar čez noč je ozelenelo in zacvetele so že prve slive in marelice. Tudi čebele sprejemajo vse te darove z odprtimi rokami.

Življenje v panju se je zelo razgibalo. Tistega zimskega dremeža in poležavanja po panju ni več. Čebele že zjutraj, ko se malo ogreje, neutrudno izletavajo in obiskujejo cvetlice. V panj prinašajo jutranjo roso, da z njo napojijo mlade čebele, ki imajo na skrbi matico, njihovo kraljico in gospodarico panja. Te mlade čebele nato hranijo matico. Ta je že pričela bolj intenzivno zalegati, tako da se količina zaleženih celic hitro večja. To njeno poslanstvo pa je odvisno od donosa medičine in cvetnega prahu, le-tega pa je v cvetoči pomladi v izobilju. Zato se moč čebelje družine hitro večja. Po tem močnem pomladanskem razvoju je naša čebela kranjska sivka zelo znana. Zelo je skromna, za preživetje ne potrebuje veliko, pa tudi zelo je delavna, saj ob lepem vremenu, kadar je paša,

prinaša med in cvetni prah od zore do mraka. Res je pravi vzor in simbol za slovenski narod.

Prišel je tudi čas, da čebelar prvič pošteno pregleda čebeljo družino. Ob lepem toplem dnevu, ko je temperatura vsaj 15 stopinj, lahko odpremo panje in poberemo iz njih opaž, s katerim smo jih zaščitili pred vlago in preprihom. Veliko o dogajanju v čebelji družini izvemo že iz pregleda podnice, ki jo moramo imeti v panju zaradi kontrole odpada varoze.

Nato čebele rahlo pokadimo z dimom, da se umirijo. Najprej pogledamo, v katerem delu panja prebiva čebelja družina. Na nasprotni strani panja izvlečemo par satov in preverimo količino medene zaloge. Če smo bili pridni in smo čebele dobro nakrmili, imajo še kar nekaj polnih satov medu oz. predelane sladkorne raztopine. To je dobro, saj v naravi še ni izdatnih virov medicne. V panj čebele

sedaj prinašajo največ cvetnega prahu. Ko pri pregledu čebelje družine pridemo do zalege, jo previdno prestavimo v sredino panja. Na vsako stran dodamo sat medu, ki smo mu odprli pokrovčke in ga bodo čebele lahko takoj porabile za prehrano. V medišče pa lahko na sredino vstavimo že satnico ali dve, da ju čebele ogrejejo. Ob cvetenju divje češnje se bo že pojavilo močno gradilno razpoloženje in takrat bo močna čebelja družina izdelala še sat ali dva. Škoda bi bilo to zamuditi, saj je novozgrajen sat kot sveže poslana postelja. Ob koncu pregleda čebeljo družino zopet zapažimo s suhim materialom, ki prepušča vlago in greje čebeljo družino. Sedaj se je pričelo tisto pravo delo za čebelarja.

Obrezovanje in vegetativno razmnoževanje okrasnih grmovnic in dreves

Martina Cigler

Pomlad je in vsi se veselimo sonca tako živali kot rastline, ki že začenjajo brsteti in se pripravljajo k cvetenju in rasti listov in poganjkov. Za lepe nasade grmovnic in okrasnih dreves lahko poskrbimo tudi sami, sami se lahko naučimo obrezovanja in sami lahko na vegetativen način nam ljube grmovnice tudi razmnožimo.

Večina grmovnic in vzpenjavk že kaže znake rasti, tako da zdaj je tudi najprimernejši čas, da pogledamo in odstranimo pozimi odmrle poganjke in obrežemo zdrave. Obrezovanje ima namreč velik vpliv na rast in cvetenje grmovnic in okrasnih dreves, prav tako ima vpliv na obliko grmovnic in dreves ter njihovo občutljivost na različne bolezni. Z obrezovanjem lahko močno vplivamo na cvetenje grmov in okrasnih dreves. Neobrezani deli oz. poganjki lahko močno olesenijo in ne poganjajo mladih poganjkov, na katerih so cvetni brsti. Če odstranujemo stare olesenele poganjke iz notranjosti grma, s tem tudi pripomoremo k osvetlitvi notranjosti grma ali drevesa in s tem dosežemo, da grm ali drevo cvetita tudi v notranjosti in ne le na površini. Grmovnice in okrasna drevesa pa obrezujemo tudi glede na čas cvetenja. Ločimo spomladi cvetoče in poleti cvetoče.

- Spomladi cvetoče grmovnice in okrasne drevnine obrezujemo pred cvetenjem. Pri tem pri obrezovanju spomladi cvetočih rastlin poganjke samo razredčimo, te namreč tvorijo brste na enoletnih poganjkih preteklega leta. Cvetovi prihodnje sezone se razvijajo na novih poganjkih med sredino poletja in jeseni. Sproti lahko odstranjujemo tudi odcvetele cvetove, če ne želimo imeti semen.
- Poleti cvetoče grmovnice in okrasno drevje tvorijo cvetove na novih poganjkih. Tako pred začetkom rasti obrezujemo stare in olesenele poganjke.
- Razmnoževanje na vegetativni način: lahko z lesnatimi in zelnatimi potaknjenci ali na zanimiva načina z grebeničenjem in grobaničenjem.

Kaj je grebeničenje?

Pri grebeničenju od matične grmovnice izberemo lep mlad poganjek in ga nekoliko od mesta rasti upognemo ter s sponkami pritrdimo na tla. Na predel s sponkami nasujemo zemljo, tako da nastane greben. Rastno mesto in konec poganjka morata gledati iz zemlje. Tako pripravljena mladika se ukorenini tekom vegetacije.

Kaj je grobaničenje?

Pri grobaničenju prav tako izberemo lep mlad poganjek od matične rastline in v bližini ravnega mesta izkopljeemo luknjo v tla. Poganjek s sponkami pritrdimo v luknjo, konec poganjka pa mora gledati iz zemlje. Luknjo zasujemo z zemljo. Tudi tako se poganjek ukorenini tekom vegetacije. Najpogosteje se na tak način razmnožujejo hortenzije.

Če imate željo vzgojiti svoje mladike, pa poizkusite oba načina tudi sami, prav nič težko ni. Pa veliko uspehov pri vrtičkanju vam želim!

Vir: spletne strani

Sadjarsko društvo Dravograd

Vančy

Dolgo je že med občani Dravograda bila prisotna želja, da bi imeli svoje sadjarsko društvo. Pogovarjali smo se večkrat, še posebej je beseda nanesla na to, kadar je kdo prisostvoval kakšni dejavnosti, ki so jih organizirala sosednja podobna društva.

15. januarja leta 2008 pa se je Avguštin Verhnjak s še nekaj somišljeniki odločil, da ustanovimo svoje Sadjarsko društvo v Dravogradu. Za predsednika smo izvolili g. inž. agronomije Avgušтина Verhnjaka, za tajnika g. Rajka Dulerja. Izvolili smo izvršilni odbor, ki se je z veliko vnemo lotil dela. Animirali smo zainteresirane člane po posameznih krajevnih skupnostih in začrtali zelo ambiciozen program dela, ki pa je bil, kot vam bom v nadaljevanju predstavil, ne le realiziran, temveč še presežen. S pristopanjem vedno novih članov se je pokazalo, kako je bila želja po takšnem društvu zares močna, še posebej ker sta prav zastavljen program in množična udeležba pri vseh dejavnostih mnogim izpolnjevala njih pričakovanja.

Pa naj vam naštejemo najbolj odmevne dejavnosti društva. Najprej smo se v marcu udeležili **praktičnega prikaza obrezovanja srednje visokega sadnega drevja**, prikaz je potekal na dveh lokacijah in udeležilo se ga je okoli sto šestdeset ljudi. Nato je na kmetiji Kupljen na Goriškem vrhu sledil prikaz obrezovanja in nege starih kmečkih sadovnjakov, ki se ga je kljub hladnemu vremenu udeležilo zelo veliko ljudi.

Aprila je bil izveden **prikaz cepljenja**. Namenjen je bil predvsem članom, ki še obiskujejo osnovno šolo. Na OŠ Neznanih

talcev v Dravogradu namreč poteka sadjarski krožek, ki ga vodi g. Avguštin. Kljub temu da je sadje v lanskem letu bolj slabo obrodilo, je bila v septembru v avli osnovne šole uspešno pripravljena **razstava sadja**. Prikazane so bile stare sorte sadja, pa tudi najnovejše, katerih vzgoja je šele v dobi preizkušanja na plantažah Sadjarskega centra v Pesnici pri Mariboru. Bili smo na **strokovni ekskurziji** prav v tem centru in nato nadaljevali pot na Goričko in v Prekmurje. Avtobus je bil poln, nas pa sta spremljala petje in harmonika. Povsod, kamor smo prišli, so nas ljubezno sprejeli in pogostili, kot to znajo le Prekmurci. Na Goriškem smo se v znamenitem Smodiševem sadovnjaku slikali poleg našega drevesa, ki so ga nam dodelili, raste le malo stran od Kučanovega in od drevesa g. Danila Türka. Člani društva so s svojimi izdelki sodelovali na **ocenjevanjih** v okviru organizacije sosednjih sadjarskih društev. Naši člani so na teh ocenjevanjih prejeli lepo število priznanj, med njimi g. Rajko Duler zlato priznanje za kosmuljev liker. Radi sodelujemo s sosednjimi društvi, še posebej če nas k temu povabijo, prav tako pa so k našim posameznim dejavnostim

za pogostitev, da se okušanje likerjev ne bi preveč »prijelo«.

5. februarja letos je v prostorih sejne sobe Zadruga Dravograd potekal že **drugi občni zbor**, ki se ga je udeležilo čez 90 članov. Poleg vseh formalnosti, ki k takšnemu zboru sodijo, je potekal kratek kulturni program. Prof. dr. Tojnko Stanislav, doc. fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede, je z diaprojekcijsko spremljavo predaval o načinih obrezovanja sadnega drevja. Poudaril je, da je večina slikovne predstavitve prikazane predvsem za plantažne načine pridelovanja, a z upoštevanjem razlik, ki so značilne za travniške sadovnjake, lahko takšno vedenje tudi pri teh nasadih s pridom uporabimo. In že v soboto, 6. marca, smo lahko tudi pri praktičnem prikazu v nasadu Ivanke Preglau ob gasilskem domu v Dravogradu to tudi videli.

Prepričali smo se, da gospod dr. Tojnko tako kot teoretični del do podrobnosti obvlada tudi prakso. Prepričan sem, da je veliko ljudi, ki se je prikaza udeležilo, odneslo prenekatero novost v svoj sadovnjak domov. Ob zaključku akcije je društvo poskrbelo za pogostitev z domačimi dobrotami. Tajnik Rajko pa je, da smo se

Občni zbor sadjarskega društva Dravograd

povabljeni oni in občani nasploh, če jih določeni prikazi zanimajo.

Zelo dobro sodelujemo s sosednjim društvom Bobovec z Mute, s svojimi prispevki pa sodelujemo tudi v regijski koroški SaD ŠUS publikaciji, ki jo prejema tudi vsak član društva.

Že v januarju je v gostišču Kašman na Boštjanu potekalo ocenjevalno tekmovanje med posameznimi člani, ki doma pripravljajo zeliščni liker »Jagermaister«. Likerji so bili res izvrstno pripravljeni, saj je kljub številčni ocenjevalni komisiji več članov dobilo zlata in srebrna priznanja. Majda Kališnik s Sv. Duha pa je prejela celo dve zlati odličji. Gospa Majda je v spomin na ta dogodek predsedniku izročila leseno izrezljano skulpturo, ki jo je sama izdelala. Pridne kmečke gospodinje pa so poskrbele

malo ogreli, pripravil odličan »zakuhan mošt«.

Seznani smo se tudi s kuhanjem in pripravo doma izdelane cepilne smole. Sledilo je še ocenjevanje mošta v gostilni Mori na Ojstrici. Ocenjevanje, ki ga je vodil inž. Alojz Pori, je bilo bolj internega značaja, bolj kot delavnica o načinu kletarjenja. Tu je bilo ugotovljeno, da so bili vsi primerki mošta dobri, največje število točk pa je prejel mošt Alojza Linasija, Kurijevega s Črneške gore. Ob zaključku tega dopisa sem v pogovor zapletel še predsednika društva g. Avgušтина Verhnjaka, da me opomni, če sem še kaj, kar se je lani v društvu dogajalo, pozabil omeniti. Nasmehnil se je: »Saj, ko je pa toliko tega bilo. Res, bilo je še več manjših akcij, ki pa jih vse v en zapis ni

Ocenjevanje Jagermaistrov

Dr. Stanislav Tojnko strokovno prikazuje in razlaga način obrezovanja dreves

mogoče strniti. Posebno priznanje smo lani podelili g. Maksu Dolerju za veliko truda vloženega v našo sadjarsko razstavo. Samoiniciativno je izdelal tudi lične zabojčke za razstavljanje sadja z našim logotipom. Rad bi se zahvalil tudi tako mojemu pridnemu tajniku Rajku Dulerju kot celotnemu izvršilnemu odboru. Omenim naj, da že presegamo število dvestotih članov in posamezne prijavnice še kar kapljajo, česar sem tudi vesel in ob tem vabim vse, ki jih naša dejavnost veseli, da se nam pridružijo.

Pohvalil bi rad tudi prizadevnost naših članov v posameznih krajevnih skupnostih, saj se ne zadeve ne dogajajo samo v Dravogradu, ampak v vsaki krajevni skupnosti. Najbolj me veseli, da se je v tako kratkem času delovanja našega društva odnos do naše kulturne krajine, predvsem pa odnos do travniških sadovnjakov in obhišnic bistveno spremenil na bolje. Vesel sem, da večino naših dejavnosti opravimo z veseljem in prostovoljno. Ni nujno, da je posamezno drevo le tehnološko produktiven in dovršen izdelek, veliko šteje tudi to, če vam razveseljuje oko in dušo, gotovo pa je čudovito, če povrh še rodi obilno! K temu pa pripomore tudi znanje, ki ga tu pridobimo.

Povabim naj vas še na nekaj aktivnosti, ki bodo potekala v letošnjem letu. V nedeljo, 6. junija, se bomo iz Šentjanža podali na Grubarjev vrh. Po dopustih pa, tako veste, že nastopi jesen, zopet bomo organizirali razstavo sadja, letos upamo, da bodo tudi naša drevesa obilneje rodila. V jeseni se zopet podamo na izlet; potepanje po naši domovini je tako prijetno in lepo. Pa saj še spomini na lanski izlet tako lepo odzvanjajo in mi jih radi nizamo, te lepe spomine, zakaj jih ne bi dodali še nekaj! Vsem članom in bralcem revije Viharnik želim cvetočo pomlad in plodov obilno letino!«

Ker tako lepim želim sam ne bi znal veliko dodati, sem se poslovil od našega nasmejanega predsednika Gustija.

Položitev temeljnega kamna za novo združno trgovino v Starem trgu

Mirko Tovšak

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga Slovenj Gradec se je že pred leti lotila temeljite obnove in posodobitve svojih združnih trgovin. Dediščina objektov, v katerih so poslovale področne zadruge pred združitvijo, je bila bolj klavrna. Trgovski lokali so bili utesnjeni, oprema zastarela, zato je bilo veliko nejevolje med njihovimi kupci, pa tudi osebje, ki je delalo v teh trgovinah, s pogoji dela ni bilo zadovoljno.

Prva je pričela s temeljito obnovo takratna področna zadruga Ledina Slovenj Gradec, ko pa je prišlo do združitve vseh kmetijskih zadrug na Koroškem, so se otvoritve posodobljenih združnih trgovskih lokalov kar vrstile. Tako so po zgraditvi nove poslovne stavbe v Slovenj Gradcu, v kateri deluje tudi Kmetijska tehnika, pričeli z obnovo trgovine v Šmartnem, v Mislinji, pa tudi trgovine v Podgorju, Turiški vasi in Starem trgu so bile deležne večjih rekonstrukcij in prenovitev. Po združitvi sta bili domala povsem posodobljeni trgovini v Vuzenici in na Prevaljah, ostala pa je dolgoletna želja, da bi tudi v Slovenj Gradcu združili vso združno trgovsko ponudbo pod eno streho. Pričele so se resne priprave za iskanje ustrezne lokacije, našli pa so jo ob lokalni cesti Slovenj Gradec-Podgorje, kjer je Zadruga lastnik večjega kompleksa zazidalnih parcel. Še pred tem so se z Mestno občino Slovenj Gradec dogovorili za spremembo zazidalnega načrta poslovno-trgovskega kompleksa na tem območju, kmalu za tem pa je bil izdelan tudi ustrezen projekt in izdano gradbeno dovoljenje.

Zadnji dan letošnjega marca je bil za nadaljnji razvoj združnih trgovin v Slovenj Gradcu zelo pomemben. Tega dne so namreč položili temeljni kamen za nov trgovski center, ki bo združil domala vso ponudbo do sedaj razdrobljenih trgovin v Slovenj Gradcu in okolici. Tako bo ob Podgorski cesti zrasel kmetijsko-prodajni center, ki bo obsegal 2500 kvadratnih metrov skupaj s skladiščnimi prostori in silosi za krmila. Pri tem gre za do sedaj

Bogdan Kutin, direktor Koroških gradenj, in Danica Ramšak, direktorica Koroške KGZ, polagata temeljni kamen

največjo naložbo Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge, vredno milijon evrov. V to vrednost ni všteta vrednost opreme, ki bo od Zadruge terjala precejšnja denarna sredstva še v tem letu. Na enem mestu bodo tako ponudili kupcem vse - od krmil do kmetijskih strojev, opremo in material za vrtničarje, gradbeni material, predvsem pa reprodukcijski material za kmetijstvo in škropiva. Prvotno so na tem prostoru načrtovali tudi interno bencinsko črpalko za oskrbo kmetov s področja Podgorja, Starega trga in okolice s pogonskim gorivom, vendar je nasprotovanje krajanov ob Podgorski cesti

Slovesnosti se je udeležila tudi Lidija Požgan, predstavnica Mestne občine Slovenj Gradec

to namero preprečilo. Upajo, da bodo sčasoma krajanje s tega območja le spoznali, da zanje takšna interna črpalka ne bi bila moteča in da bo v bližnji prihodnosti do njene gradnje le prišlo.

Nov trgovski center v Starem trgu bo gradilo domače gradbeno podjetje Koroške gradnje, ki tudi sicer dobro poslovno sodeluje s koroškimi združniki.

Na slovesnosti položitve temeljnega kamna so poleg vodstva Zadruge in izvajalca del sodelovali tudi vsi člani upravnega in nadzornega odbora Zadruge, ki so se po slovesnosti še nekaj časa zadržali v prostorih obstoječe trgovine.

Pitna voda

Hubert Dolinšek, univ. dipl. inž. gozd.

Foto: Darko Dolinšek

23. marca je bil svetovni dan vode. To je bila priložnost, da smo se vprašali, kaj se dogaja z našimi vodami, še posebej, kakšno je stanje naših pitnih voda.

Bralce Viharnika bo zanimalo nekaj splošnih podatkov:

- čista voda, H₂O, je sestavljena iz 11,11 % vodika in 88,89 % kisika,
- 70 % našega planeta pokriva voda,
- 97,93 % je slane vode,
- 2,67 % je sladke vode,
- 2,062 % sladke vode je vezane v polarnih ledenikih,
- samo 0,27 % je pitne vode, ki je teoretično dosegljiva.

Slovenija je bogata z vodo, imamo je štirikrat več kot povprečen Evropejec. Tudi Evropa je dokaj bogata s pitno vodo. Na svetu več kot milijarda ljudi sploh nima dostopa do pitne vode, več kot 2,4 milijarde ljudi pa nima zagotovljenega stalnega dostopa do pitne vode. Poraba ustekleničene vode zato hitro narašča. Zanimivo je tudi, da se je svetovna poraba vode v zadnjih treh stoletjih povečala za 35-krat. Samo v minulih sto letih pa se je poraba povečala za šestkrat.

Slovenija ima več kot 10.000 izvirov pitne vode. Vsi ugotavljamo, da iz naših pip teče čista pitna voda. Odrasla oseba pri nas porabi povprečno 150 litrov pitne vode na dan, Američani 480 do 800 litrov na dan, povprečna afriška družina pa 22 litrov na dan.

Povprečna poraba 150 litrov na dan na osebo se porazdeli takole:

- za pitje in kuhanje 4 l,
- za telesno nego 10 l,
- za kohanje in prhanje 55 l,
- za pranje perila 25 l,
- za pomivanje posode 8 l,
- za izplakovanje stranišč 32 l,
- za čiščenje stanovanja 7 l,
- za drugo (avto, vrt) 9 l,
- skupaj 150 l.

Pri nas v Sloveniji, kot rečeno, dnevno porabimo v povprečju 150 litrov pitne vode na osebo na dan, od tega za pitje in kuhanje samo tri do štiri litre. Letno v Sloveniji porabimo 600.000 litrov pitne vode na prebivalca oziroma 1.650 litrov na dan, od tega za osebno porabo le 150 litrov.

Slovenija se oskrbuje s pitno vodo:

- 43 % iz izvirov in studencev,
- 54 % iz podtalnice,
- 3 % iz površinskih virov.

Za oskrbo z zdravo pitno vodo so zelo pomembni gozdovi, saj je pri nas 56 % površine pokrite z gozdom. Poleg tega so gozdovi zelo pomembni za zmanjševanje vpliva toplogrednih plinov. Gozdovi s svojim ekosistemom prečistijo padavinske vode, ki potem pronicajo skozi tla in pritečejo na plan kot čista pitna voda. Pomembno je, da gozdarstvo ne uporablja strupenih snovi pri gospodarjenju z našimi gozdovi. Gozdovi s svojo vseobsegajočo pokritostjo pri nas skrbijo za počasen odtok padavinske vode in preprečujejo odnašanje zemlje. Po močnih nalivih se naše hudournne reke in potoki že v dveh do treh dneh umirijo, voda pa ne vsebuje skoraj nič več naplavin in teče po zelo kratkem času skoraj čista.

Pri porabi pitne vode so zanimivi podatki za velenje Dunaj, ki se s pitno vodo oskrbuje pretežno iz dveh vodovodov izvorne vode. Prvi oskrbovalni vod je bil

zgrajen leta 1873, drugi pa 1910. leta. Dolžina je 183 km, od tega je 70 km rova skozi živo skalo. Dunaj porabi povprečno dnevno 390 milijonov litrov pitne vode, v konicah pa do 600 milijonov litrov.

Po statistiki za leto 2008 je Dunaj oskrboval z vodo:

- vodovod Wiener Hochquellenwasserleitung 61,93 milijonov kubičnih metrov ali 43,9 %,
- vodovod Wiener Hochquellenwasserleitung 75,53 milijonov kubičnih metrov ali 53,6 %,
- drugi viri 3,4 milijona kubičnih metrov ali 2,5 %.

Iz povedanega vidimo, kako velike količine pitne vode potrebuje velenje Dunaj. Preskrba mora biti nemotena in stalna. Za vodozbirno območje skrbijo gozdarji gozdne uprave, ki upravljajo s tem zaščitenim vodozbirnim območjem.

Zanimivi so tudi podatki za Ljubljano, Maribor, Slovenj Gradec in za Koroško regijo.

Ljubljana je dobila prvi vodovod že 1890. leta. Sedaj ima s širšo okolico 11.000 kilometrov vodovodnega omrežja, ki oskrbuje 325.000 prebivalcev, ki porabijo do 150 litrov pitne vode na dan. Tu so najpomembnejši podzemni vodni viri oz. 39 vodnjakov.

Maribor je dobil prvi vodovod 1901. leta. Zanimivo je, da je na otvoritvi prisostvoval tudi cesar Franc Jožef. Sedaj ima mariborski vodovod 1300 kilometrov omrežja, ki poleg mesta Maribor oskrbuje s pitno vodo tudi širšo okolico z 200.000 prebivalci.

Slovenjgraški vodovodni sistem ima 265 kilometrov vodovodnega omrežja in oskrbuje s pitno vodo 70 % prebivalcev

občine Slovenj Gradec in Mislinja. V letu 2009 je 14.967 prebivalcev porabilo 950.000 kubičnih metrov oz. za gospodinjstvo 698.000 kubičnih metrov pitne vode. Vsa voda prihaja iz podzemnih virov oz. vrtin in je zelo kvalitetna. Koroška regija ima 39 sistemov za oskrbo s pitno vodo, ki oskrbujejo 70 % prebivalcev Koroške oziroma preko 57.000 prebivalcev. Na dan porabijo preko 10.000 kubičnih metrov pitne vode oz. 180 litrov na dan na prebivalca.

Tudi za naša gozdnata vodnozbirna območja, ki so zavarovana, še posebej vestno skrbijo naši gozdarji. Vedno znova slišimo in beremo, kako

Bistriški Vintgar nad Slovensko Bistrico

Falski ribnik nad Šumikom

pomembna je voda za naše življenje, še posebej pitna voda. Brez nje na našem planetu ne bi bilo življenja. Človek lahko preživi brez hrane 42 dni, brez vode pa le 5 do 7 dni.

Mnoga področja na zemlji trpijo pomanjkanje pitne vode. Libija na primer rešuje problem vode s pogodbo s Črno goro: 1 liter nafte za 1 liter vode. Pri nas smo k sreči še vedno bogati s čisto

pitno vodo. Da bi tako ostalo tudi v bodoče, moramo skrbeti vsi. Za ta dragoceni in za življenje nujno potrebni vir se moramo truditi ter omogočiti, da bodo naši zanamci preskrbljeni tako kot mi.

Prvi maj in njegov mlaj

Lidija Zapečnik

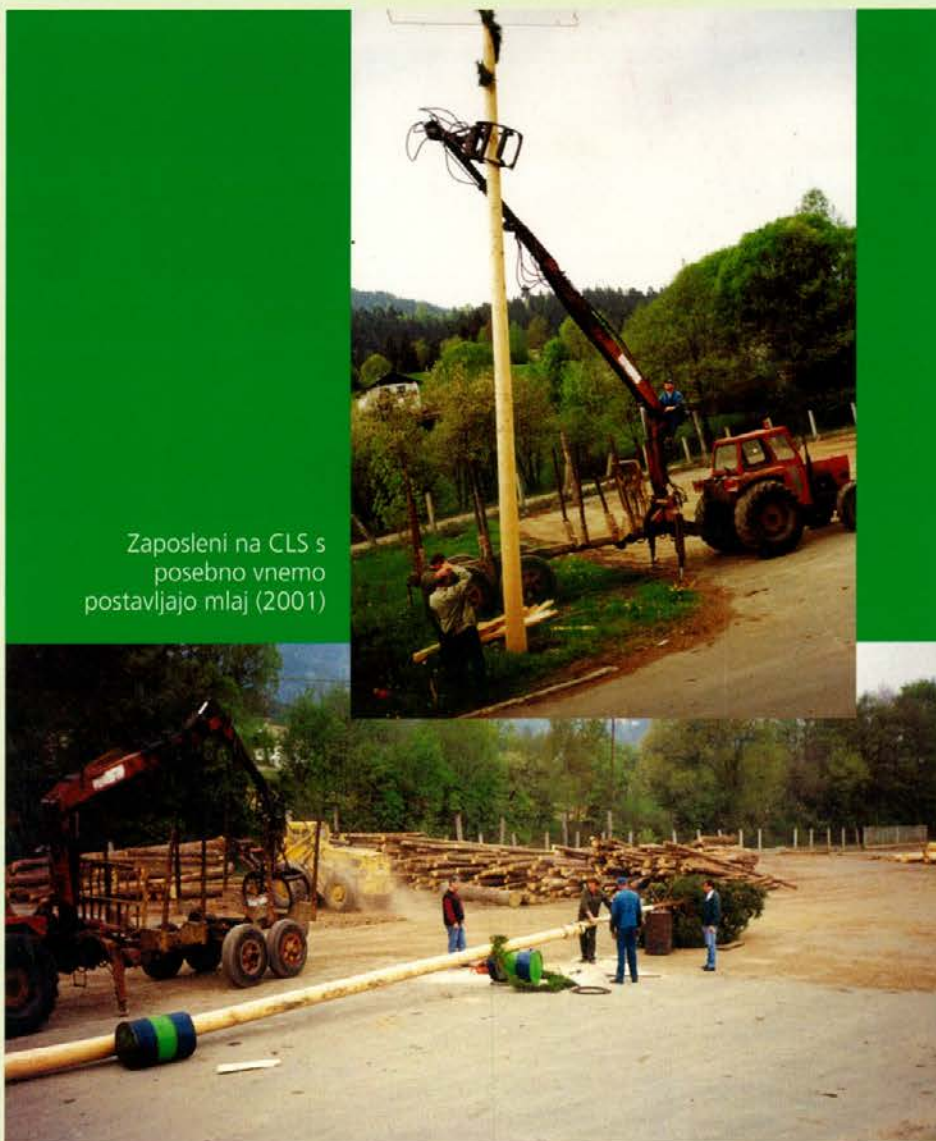
Prvi maj, mednarodni praznik dela, simbol solidarnosti, delavstvo praznuje že od leta 1890. Postavljanje mlajev na ta dan in z njim povezani običaji pa žal v Sloveniji že izgublajo svojo vrednost. Danes se ta dan ne razlikuje dosti od ostalih praznikov, ki nam v veliki meri predstavljajo predvsem to, koliko dni ne bo treba na delo.

Lepi spomini segajo kar nekaj let nazaj, ko smo tudi na Centralnem skladišču GG v Šentjanžu, današnji PE Žaga GG, postavljali mlaj za 1. maj. Postavitev mlaja je predstavljala počastitev praznika delavcev in hkrati prijetno druženje.

Vrli fantje so se potrudili, da so veliko smreko olupili, da je imel mlaj na vrhu zastavo, pod smrekovino na vrhu pa je bil nanj pritrjen spleten venec, ki je v vetru poplesaval okoli debla. Vsako leto je postavljanje mlaja popestril Pihalni orkester iz Šentjanža, ki je zaigral nekaj lepih melodij.

Res lep običaj, ki je izgubil svoj čar. Že res, da dandanes vsi nekam hitimo in nimamo časa, a vendarle bi se bilo treba potruditi in ohraniti take prijetne običaje.

Tako kot se spreminjajo časi, se spreminja tudi sporočilo praznika. K sreči ostaja ime še naprej isto, to pa v prihodnosti še naprej zagotavlja pravico, da bomo lahko govorili o delavcih in njihovem delu.

Zaposleni na CLS s posebno vneto postavljajo mlaj (2001)

Velikonočni obredi

Leopold Korat

Ob blagoslovu jedil na veliko soboto se vsako leto zberemo pri Anžiju v Velunji. V veliki kmečki sobi opravimo blagoslov jedil, nato pa posnamemo še fotografijo pred hišo.

Ob dvanajstih smo se zbrali pri cerkvi sv. Duha (podružnica sv. Urha v Podgorju). Ker je bilo lepo in toplo vreme smo letos obred blagoslova opravili kar pod lipo ob cerkvi. Veliko je bilo veselja, saj je bilo z nami precej otrok. Ko smo odrasli še poklepetali to in ono, so si otroci izmenjali pisanke. Lepo srečanje je bilo in čudovit dan.

Cvetna nedelja v Podgorju in na Razborju

Leopold Korat

S cvetno nedeljo (to je šesta postna nedelja) smo začeli veliki teden. Cvetna nedelja se imenuje tudi »nedelja trpljenja«. Ta dan v vseh katoliških cerkvah beremo in poslušamo »Pasion«, to je Trpljenje Kristusovo. Cvetna nedelja pa se imenuje v spomin na dan, ko je Kristus s svojimi dvanajstimi apostoli šel v »svoje mesto Jeruzalem«. Množice ob poti so ga veselo pozdravljale in mu klicale hozana – pozdravljen. Na žalost so te iste množice že čez teden dni vzklikale: »Proč z njim, križaj ga!« In Pilat, ki je bil rimski namestnik v Palestini, da je dal - na veliki petek – skupaj z dvema razbojnikoma križati.

Na cvetno nedeljo po vseh krajih naše lepe Slovenije nosijo kristjani k blagoslovu v cerkev zelenje, ki ga zelo različno imenujejo. V naših krajih mu pravimo snop. Včasih je moralo biti v snopu sedem različnih vrst lesa. Snop je moral biti povezan z neparnim številom »rinkov«. Snop je okrašen z najrazličnejšimi barvnimi trakovi in s pušpanom. Zadnja leta je v modi, da kraji (župnije) kar tekmujejo, katera bo imela lepši snop, večji, daljši. Tako smo v Podgorju imeli dolgega 4,5

Razborski fantje z 12,5-metrskim snopom

metra. K blagoslovu ga je prinesel Urh Lubej – kdo ga je naredil, še raziskujemo. Na Razborju so najdaljši snop naredili v Velunji. Imel je kar 12,5 metra. Do cerkve sv. Danijela so ga nosili dobro uro, brez pavze. Ob lepem vremenu, prijaznih ljudeh in veliko dobre volje je bil tudi ta trud poplačan. Za spomin so ostale slike in veselo pripovedovanje o velikem snopu in lepi cvetni nedelji.

Na cvetno nedeljo so mladi in stari nesli k »žegnu« butare in šopke velikonočnega cvetja. Posnetek je iz Šentflorjana v Doliču.

Foto: Franc Jurač

Prvič na Rogli »hors skiiring«

Marta Sušec

Foto: Manca Mirnik, Revija o konjih

Konjensko jahalno društvo prijateljev Petre, katerega člani so tudi iz mislinjske občine, so kot organizatorji skupaj s člani Šaleške konjenice na cvetno soboto na Rogli prvič pripravili »hors skiiring«. Tekmovanje je potekalo pod vodstvom Petra Vodiška, ki je vse skupaj tudi strokovno vodil in postavil tekmovalne proge. Tekmovali so še Konjerejsko društvo Dobrna in Slovenska Bistrica ter Šaleška konjenica in člani CCC Legen. Povezovalka je bila ga. Vesna Glinšek, za računalnikom je bila Mateja Tepe, pozdravni govor pa sem imela

predsednica društva Marta Sušec. Zbralo se je 22 jahačev s konji in ravno toliko smučarjev. Skupni seštevek točk obeh tekem, spretnostne in hitrostne, je dal naslednje rezultate: 1. par Viktor Fijavž in konj Ben s smučarjem Miho Roškerjem, 2. par Darko Arlič, konj Goldi in smučar Milan Lamut ter 3. par Nedeljko Novakovič, konj Cveto in smučar Luka Napotnik. Ti so prejeli pokale in praktična darila, tekmovalci, ki so se razvrstili od četrtega do šestega mesta, so prejeli praktične nagrade ter plakete, naslednji trije pa pohorski »šnops« borovničevca in zahvalno plaketo. Po podelitvi nagrad smo se okrepčali s sočnim golažem. Takšnega druženja in tekem si še želimo, zato bomo naslednjo zimo vse skupaj ponovili. Veseli smo sodelovanja z občino Mislinja.

Deževne aprilske dneve so malčki iz otroškega vrtca Dolič svojim staršem in sorodnikom popestrili s prijetnim kulturnim popoldnevom.

Foto: Franc Jurač

Nogarjevi v Razborci skrbijo za svoj mlin in ga ohranjajo za spomin na preteklost, ko so njihovi predniki v njem še mleli žito.

Foto: Franc Jurač

Gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec v akciji proti osam zapredkaricam

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Odsek za gojenje in varstvo gozdov in KE Prevalje sta 9. aprila 2010 v prostorih KE Prevalje organizirala delavnico za zaposlene v krajevnih enotah in odsekih OE Slovenj Gradec. Izobraževanje z naslovom „Zapredkarice na Riflovemu vrhu“ je potekalo v dveh delih. Pričetek delavnice je bil ob 8.30 uri v sejni sobi Kmetijsko-gozdarske zadruga, zaključili pa smo jo ob 14.30 uri v gozdu na Riflovemu vrhu. Po predavanjih Zapredkarice v Evropi (opis razvoja, razširitev, nevarnosti) - Janko Mikeln, Zapredkarice na Riflovemu vrhu (dosedanja dogajanja) in Načrtovane aktivnosti za obvladovanje zapredkaric na Riflovemu vrhu - Franjo Štern, je terensko delo potekalo v gozdu. Udeležencev ZGS je bilo 20. Na terenu so se jim pridružili trije lastniki gozdov.

Revirni gozdar Franjo Štern daje strokovne napotke o lepljenju trakov na poškodovane smreke

Po ogledu poškodovanih predelov gozda so se gozdarji in gozdarke pod vodstvom Janka Mikeln (vodja KE Prevalje) in Franja Šterna (revirni gozdar revirja Jamnica) razdelili na pet skupin in izvedli lepljenje

lepljivih trakov na 1300 smrek (1300 trakov) v po zapredkaricah ogroženih predelih gozda.

Gasilci, lastniki gozdov, lovci in drugi krajanji na Riflovemu vrhu

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije, Krajevne enote Prevalje, so 10. aprila 2010 organizirali delovno akcijo lepljenja lepljivih trakov na smreke v po zapredkaricah ogroženemu predelu Riflovega vrha pri Prevaljah. Vabilu se je odzvalo 51 prostovoljcev: 37 gasilcev Mežiške doline, lovci Lovske družine Jamnica, krajanji Leš, Prevalj in Raven na Koroškem. Med njimi so bili tudi lastniki gozdov. Akcijo sta vodila Janko Mikeln (vodja KE Prevalje) in Milan Poročnik (revirni gozdar revirja Uršlja gora). Ta dan so oblepili 3250 dreves. Skupaj je bilo do 12. aprila 2010 oblepljenih 5780 dreves. V najkrajšem času bo potrebno prelepiti še 1220 dreves (planirana količina). Lepljivi trakovi bodo oplojenim samicam os zapredkaric preprečili dostop do vej in iglic, na katere bi izlegle jajčeca. Iz jajčec se razvijejo gosonice, ki se hranijo z

Udeleženci akcije so se zbrali pred gasilskim domom na Prevaljah

Akcije so se udeležili tudi gasilci Mežiške doline

iglicami. Zaradi poškodb krošenj smreke fiziološko opešajo. Po končani akciji so se udeleženci okrepčali z golažem v gasilskem domu na Prevaljah. Plačilo za malico je prispevala

občina Prevalje. Hvala! Po končani akciji so se udeleženci razšli v upanju, da zapredkarice vendarle ne bodo ogolile Riflovega vrha.

Kmetijsko-gozdarska zadruga lansko leto zaključila s pozitivnim rezultatom

Mirko Tovšak, oec.

V mesecu marcu navadno poslovni subjekti pripravljajo dokončna poročila o svojem poslovanju za preteklo leto. Tudi v združništvu je tako, čeprav za zadruge veljajo nekatera specifična določila o ugotavljanju poslovnega uspeha. Vsekakor pa morajo tudi zadruge vsaki dve leti opraviti revizijo svojega poslovanja in o ugotovitvah revizorja poročati na zborih združnikov.

Direktorica Zadruga Danica Ramšak je z doseženimi rezultati v preteklem letu zadovoljna

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga je kljub vesplošni gospodarski in finančni krizi leto 2009 končala s pozitivnim finančnim izidom. Ugotovljeni dobiček v višini 51.368 evrov res ni visok, vendar pa so v zadrugi zadovoljni, da so uspeli kljub vsem gospodarskim težavam poslovati pozitivno. Direktorica zadruga ga. Danica Ramšak ugotavlja, da je znižanje poslovnih prihodkov za 13 % v primerjavi z letom poprej v največji meri posledica znižanja cen trgovskega blaga pa tudi odkupnih cen kmetijskih proizvodov, medtem ko se fizični obseg poslovanja ni bistveno zmanjšal.

Najbolj občutno znižanje poslovnih prihodkov je bilo pri odkupu hlodovine, kjer je bil odkup količinsko nižji za dobrih 5 %. Odkup mleka, ki predstavlja tudi glavno odkupljenih kmetijskih proizvodov, je ostal skorajda na višini leta 2008. Pretežni del odkupljenih količin mleka Zadruga usmerja v združno mlekarno Celeia Arja vas, ki je skupaj z nekaterimi zadrugami iz celjskega in savinjskega območja postala tudi največja lastnica. Tako je bilo odkupljeno kar za 30,8 milijona litrov surovega mleka pri 420 kmetijskih proizvajalcih, manj pa je bilo odkupljene živine za klanje in nadaljnjo prirejo.

Letos zaključuje štiriletni mandat dosedanji predsednik zadruga Matjaž Krevh

Združniki na letošnjem srečanju mlekarjev v Podgorju

Kot nam je povedala direktorica v lanskem letu, z investicijami niso pretiravali, ker so se že lani začeli pripravljati na gradnjo novega kmetijskega centra v Starem trgu. Kljub temu so tudi lani izpeljali nekaj investicijskih naložb, predvsem so bile to

obnova trgovine v Vuhredu, obnova strehe na poslovni stavbi področne zadruga Dravograd in plinifikacija v Združnem domu v Kotljah.

V mesecu aprilu se bodo združniki sestali na rednih letnih zborih kmetov. Ker letos

mineva štiriletno obdobje od imenovanja novega vodstva in organov upravljanja Zadruga, bodo izpeljali tudi nove volitve. Vsekakor pa bo na zborih kmetov posredovano tudi revizijsko poročilo skupaj z obravnavo poslovnih rezultatov.

Z otvoritve posodobljene trgovine v Vuženici

Svetovni dan vod – 22. marec

Mag. **Matej Ivartnik**, dipl. san. inž.
Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

22. marca obeležujemo svetovni dan vod. Pobuda za mednarodni dan vod je bila podana leta 1992 na Konferenci Združenih narodov o okolju in razvoju (UNCED), Generalna skupščina Združenih narodov je na pobudo odgovorila s sklepom, da bo 22. marec 1993 prvi svetovni dan vod. Letos želimo ob svetovnem dnevu vod poudariti, da čista voda pomeni življenje in da so tudi naša življenja odvisna od tega, na kakšen način varujemo vode. V razvitem svetu imamo srečo, da govorimo o odvisnosti kakovosti življenja, marsikje pa ima prejšnja poved precej bolj neposreden pomen. Zaradi bolezni, ki se prenašajo z vodo, na svetu vsako leto umre 1,5 milijona otrok.

energije, namakanje), tega običajno ne storimo. Zaradi pomanjkanja predpisov in virov je v državah v razvoju približno 80 % odpada v okolje izpuščeno brez predhodne obdelave. Rastoča populacija in industrializacija prispevata nove vire onesnaženja, po drugi strani pa tudi povečujeta potrebe po čisti vodi. Čeprav so v igri zdrave ljudi in okolja, zaloge vode za pitje in pridelavo hrane, tako za sedanjost kot za prihodnost, onesnaževanje vode le redko najde prostor med nujnimi temami. Ravno zaradi tega je bila izbrana za svetovni dan vod 2010 tema »Čista voda za zdrav svet«. Aktivnosti kampanje 22. marca 2010 so bile usmerjene v dvig dojemanja pomena kakovosti vode v politiki, tako da so bile teme o kakovosti vode uvrščene ob bok temam o količinah vode. V današnjem času že dobro vemo, da je čiščenje vodnih teles precej dražje kot ukrepi varovanja pred onesnaženjem. Priprava pitne vode iz onesnažene vode pa

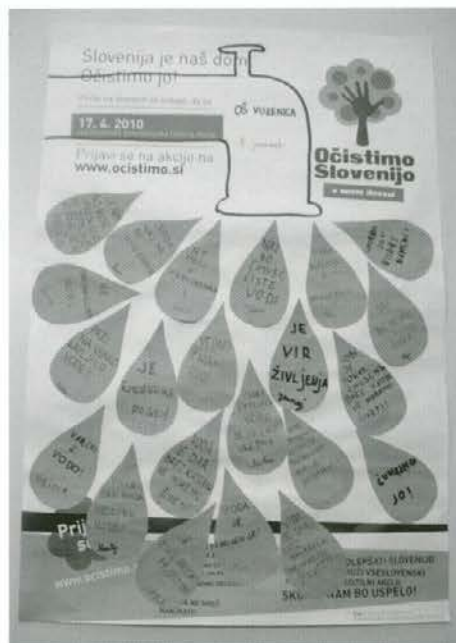
primerne kakovosti, precej bolj pa kakovost niha pri individualnih sistemih. V letu 2009 smo mikrobiološko onesnaženje zaznali pri manj kot 10 % vzorcev vode iz javnih sistemov in pri več kot polovici vzorcev iz individualne vodooskrbe.

Aktivnosti ZZV Ravne

Ob svetovnem dnevu vod je Zavod za zdravstveno varstvo Ravne na Osnovni šoli F. G. Prevalje učencem 6. razredov predstavil pomen pitne vode, njeno pot od zajetja do pipe in ukrepe, ki jih je potrebno izvajati, da je na pipi zagotovljena ustrezna kakovost vode. Poudarek je bil na pomenu pitja vode iz pipe ter porabi pitne vode in hkrati energije za pripravo ustekleničene vode.

Zavedati bi se morali, da je pitna voda, ki priteče iz pipe, sveža, bogata s kisikom, voda iz plastenke pa je postana in ujeta v embalažo.

Vir: <http://www.unwater.org/worldwaterday>

Svetovni dan zdravja, 7. april 2010

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne
Oddelek za promocijo zdravja in zdravstveno vzgojo

1000 mest, 1000 življenj Zdravje v mestih šteje

Koordinator aktivnosti ob svetovnem dnevu voda 2010 je UNEP (Program Združenih narodov za okolje).

Cilja letošnje kampanje sta:

- dvigniti zavedanje glede vzdrževanja zdravega ekosistema in blaginje ljudi z usmerjanjem pozornosti na nove izzive pri zagotavljanju ustrezne kakovosti in gospodarjenju z vodami nasploh;
- izboljšanje kakovosti vode preko spodbujanja vlad, organizacij, skupnosti in posameznikov po svetu za aktivno sodelovanje v aktivnostih za zagotavljanje ustrezne kakovosti vode (preprečevanje onesnaženja, čiščenje, revitalizacija).

Vsako leto na svetu proizvedemo 1500 kubičnih kilometrov odpadne vode. Čeprav bi odpadke in odpadno vodo lahko učinkovito ponovno uporabili (pridobivanje

ni samo dražja od uporabe naravno čiste vode, ampak tudi nikoli ne doseže enake kakovosti. Kljub temu je onesnaževanje vode še vedno precej razširjeno, predvsem tam, kjer potencialnim onesnaževalcem ni potrebno razmišljati o stroških čiščenja okolja in okoljskih vod.

Stanje na Koroškem

Na Koroškem imamo srečo, da je na razpolago precej vode. Številna zajetja in zaloge podtalnice nudijo primerne zaloge vode, ki jo lahko uporabljamo za pitje. Kemijskega onesnaženja vode pri nas skoraj ni zaznati, je pa pitna voda občasno mikrobiološko onesnažena. Pitna voda iz večjih javnih sistemov za oskrbo s pitno vodo, ki so na vplive iz okolja manj občutljivi in na katerih je zagotovljenih več varovalnih mehanizmov, je navadno

7. aprila smo obeležili svetovni dan zdravja. Letošnja kampanja je potekala pod sloganom »1000 mest, 1000 življenj - zdravje v mestih šteje« in je opozorila na

dejavnike, ki vplivajo na zdravje ljudi, posebej je izpostavila urbane probleme bivanja in življenja v mestih. Na Koroškem so se odvijale različne aktivnosti, osrednji dogodki pa so bili v koroškem zdravem mestu - Slovenj Gradcu. Tam je med drugim potekal prihod eko karavane in Tek za zdravje. Različne aktivnosti so potekale tudi v šolah in v vrtcih po vsej Koroški. Zavod za zdravstveno varstvo Ravne je vsem vzgojno izobraževalnim institucijam posredoval poslanico, priključil se je aktivnostim zdravega mesta, svoje aktivnosti pa je združil z akcijo Očistimo Slovenijo v enem dnevu, ko se bodo predstavniki Zavoda kot prostovoljci pridružili lokalnim zbirnim mestom. Na Koroškem je potekalo tudi tradicionalno srečanje zavodov s področja osnovnega zdravstva Koroške, kjer je bila v ospredju tema letošnjega svetovnega dneva zdravja, beseda pa je tekla tudi o zmanjševanju neenakosti v zdravju.

Zgodovina in pomen svetovnega dneva zdravja

Svetovni dan zdravja obeležujemo 7. aprila, na dan ustanovitve Svetovne zdravstvene organizacije (SZO). SZO je vodilna globalna organizacija na področju zdravja, ki vsako leto izpostavi ključni globalni zdravstveni problem in organizira mednarodne, regionalne in lokalne dogodke na ta dan, aktivnosti na to temo pa potekajo tudi preko celotnega leta. Namen vsakoletne kampanje je izpostaviti javno zdravstveno problematiko, ki je v določenem obdobju najbolj pereča in potrebna najširše pozornosti. Tokrat opozarja na dejavnike, ki vplivajo na zdravje ljudi. Z letošnjo kampanjo smo želeli usklajeno pristopiti k reševanju urbanih problemov bivanja in življenja v mestih na osnovi strategij in smernic SZO ter Ministrstva za zdravje Republike Slovenije.

V mestih živi vse več ljudi

Leta 2007 je v urbanih naseljih živelo že 50 % prebivalcev tega sveta, delež pa se bo do leta 2030 povečal na 60 % in do leta 2050 na kar 70 % svetovne populacije. V mestih že živi prek 3 milijarde ljudi. Zaradi tolikšnega števila ljudi, ki živijo v mestih, se povečuje pomen dejavnikov, ki v urbanih naseljih vplivajo na zdravje ljudi.

Dejavniki, ki vplivajo na zdravje ljudi, so izven zdravstvenega sektorja. Socialne determinante zdravja, ki so posledica urbanizacije, lahko imajo tako pozitivne kot negativne učinke na zdravje. Te determinante med drugim zajemajo vpliv lokalne samouprave, dostopnost šolanja, razporeditev prihodkov pa tudi ustreznost infrastrukture in ne nazadnje dostopnost do socialnih in zdravstvenih storitev. Našteti dejavniki pa tudi številni drugi dejavniki vplivajo na obolevnost in

umrljivost zaradi kroničnih nenalezljivih bolezni, kot so bolezni srca in ožilja ali sladkorna bolezen. Prav tako vplivajo na obolevnost in umrljivost zaradi duševnih motenj, nasilja, prometnih nesreč in nalezljivih bolezni, kakršni sta med drugim HIV/AIDS ali tuberkuloza.

Kampanja **1000 mest, 1000 življenj** se obrača na vsa mesta sveta, da za en dan v tednu med 7. in 11. aprilom 2010 odprejo ulice in s tem promovirajo telesne aktivnosti in zdravje.

Zdravje je naša skupna pravica in odgovornost

Zdravje je skupna odgovornost nas samih, civilne družbe in države. Da bi zaščitili zdravje današnjih in jutrišnjih rodov, je treba spodbujati sodelovanje posameznikov, civilne družbe in lokalnih skupnosti. Sodelovanje različnih sektorjev učinkoviteje zagotovi trajnostne rezultate na področju zdravja.

Pred kakšne izzive nas postavlja urbano okolje?

- Urbano okolje praviloma zmanjša telesno dejavnost (prenaseljenost, motoriziranost, onesnažen zrak, pomanjkanje javnih in športnih površin).
- V urbanih naseljih se praviloma poveča uživanje nezdrave hrane (energijsko koncentrirana, prehransko manjvredna hrana z velikim deležem maščob, sladkorja in soli).
- Uporaba tobačnih izdelkov je pogosto večja kot na podeželju zaradi večje dostopnosti tobačnih izdelkov in marketinških aktivnosti tobačne industrije.
- Promet pomembno vpliva na zdravje v urbanih naseljih zaradi prometnih nesreč, onesnaževanja zraka, hrupa, spodbujanja telesne nedejavnosti in podnebnih sprememb.
- Pogostost in intenzivnost nasilja sta tesno povezani z ekonomskimi in socialnimi neenakostmi.

Problem neaktivnosti prebivalcev mest:

- v Evropski uniji 2/3 oseb, starejših od 15 let, ni telesno aktivnih v priporočljivi meri,
- manj kot 1/3 šolskih otrok pozna napotke o telesni aktivnosti,
- telesna neaktivnost poveča tveganje za številne kronične bolezni, kot so srčno-žilna obolenja, sladkorna bolezen in rak,
- prekomerna telesna teža je v državah Evropske unije problem 30-80 % odraslih oseb; približno 20 % otrok je pretežkih in 1/3 od teh je debelih, telesna neaktivnost je v Evropski uniji vzrok za okoli 600.000 smrti letno,

- ekonomske posledice telesne neaktivnosti so se neposredno
- pokazale v zdravstvu, prav tako pa tudi pri izpadu z dela zaradi bolezni, pri bolezenski nezmožnosti za delo in prezgodnji smrti.

Spodbujajmo aktivnosti:

- hodimo na sprehode, pojdemo peš v trgovino, uporabljajmo kolesa, ...

Ob svetovnem dnevu zdravja bi radi spomnili tudi na akcijo Očistimo Slovenijo v enem dnevu!

Tudi naš Zavod je pritegnila velikopoteznost akcije, del katere želimo biti tudi sami, saj so tudi sicer naša prizadevanja, kot regionalne institucije za Koroško na področju javnega zdravja, usmerjena v aktivnosti za zdravo okolje in po svojih močeh skušamo vplivati na osveščenost ljudi in izvajanje ukrepov, ki koristijo človekovemu zdravju in okolju. Zato smo bili 17. aprila na najbližjem lokalnem zbirnem mestu za prostovoljce v tej akciji tudi mi - predstavniki Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne. Tako smo koristno pristopili k akciji, hkrati pa na primeren način počastili dan zemlje, ki ga obeležujemo 22. aprila.

Vir:
Povzeto po Slovenski mreži zdravih mest - Nacionalni koordinator za Republiko Slovenijo, Zavod za zdravstveno varstvo Maribor.

Jurij Novak dopolnil 101 leto življenja

Leopold Korat

Lani je imel sto let, letos pa je šla 101-letnica bolj tiho mimo. V četrtek, 8. aprila, je Jurij Novak z Razborja 1 dopolnil 101. letnico življenja. Starost pač naredi svoje, čeprav je Jurij še miselno precej dober. Ob povabilu na kosilo smo še skupaj spili kavico in spregovorili nekaj besed o zdravju in sreči. Sam pa pravi, da ima že vsega dovolj. Ob vstopu v 102. leto mu želimo mirnega in prijetnega bivanja v Rdeški bajti, kjer je že dolga leta zadovoljen s svojo družino. Z vsemi sosedi je prijatelj in tako mu življenje teče brez večjih stresov, ki jih dnevno doživlja sodobni človek.

Jurij, Bog vas živi!

Jurij Novak (drugi z desne) med svojimi

Franc Pogorevčnik – 80 let

Šale ga držijo
pokonci

Slavko Sušec

Pred 80 leti, 23. marca, se je na kmetiji Pogorevčnik v Šmiklavžu prismejal na svet Franc, četrti otrok Ferda in Štefanije. Pridružil se je bratu Jožetu in sestrama Tončki in Tilčki.

Med vojno je bila njihova kmetija partizanska hiša pri Tinki in Tonki. Spominja se vojnih doživetij, eno izmed teh je, ko je za las ušel smrti. Kot 15-

letnik, leta 1945, je s sosedoma Edom in Fikanom Golobom našel granato in odločili so se, da jo razstrelijo. Tedaj je prišel sosed, starejši mož, in prosil Franca, naj ga obrije. Čeprav nerad, je šel z njim in ko ga je obril, je hitro stekel k prijateljema, ki sta imela granato. Ko je prišel kakšnih dvesto metrov blizu, je granato razneslo. Edo in Fika sta bila takoj mrtva, Franc pa je ostal živ.

Kasneje se je zaposlil v Elektru Slovenj Gradec, kjer je delal na terenu. Njegovo območje so bile Sele in Ravne. Svoje delo

je imel rad, saj je bil nenehno v stiku z ljudmi in ker se je vedno šalil, so ga imeli radi.

Od 18. leta dalje je bil lovec pri lovski družini Golavabuka.

12. novembra 1960 je rekel svoj »da« Slavici Vitko iz Podgorja. Na Štibuhu v Slovenj Gradcu sta si zgradila hišo, ki je postala dom za njuno družino.

»Čez 20 let bom star 100 let,« pravi Franc.

»Pa boste dočakali?«

»Bom. Tako za hec jih bom dočakal.«

Družina Pogorevčnik: Franc, hči Ljuba, žena Slavica in sin Dušan

Naš Jože praznuje 70 let

Irma M. Zajc

Naš Jože, po domače Jezernik, z Libeliške gore je praznoval 70 let svojega življenja. A vendar to ni bilo navadno praznovanje ...

Ves čas nam je dopovedoval, da on ne bo delal nekega pompa okrog svoje obletnice. Dobro, ne boš ga delal ti, ga bomo naredili pa mi, smo mu v mislih odgovarjali otroci, staknili glave in v veliki tajnosti pričeli s pripravami. Na vabila vsem povabljenim smo tudi zabeležili, da je praznovanje tajnost, in vesela sem, da so vsi povabljeni to upoštevali. Našli smo kraj dogajanja, Gasilski dom v Libeličah. Rojstni dan je dejansko praznoval 15. marca, god na jožefovo, presenečenje zanj pa smo pripravljali 20. marca. Držali

Z leve: Damjan, Jože, Angela Maurel in Irma Melita Zajc

smo se zaobljube, da ga na dneve njegovih jubilejev ne bomo obiskali, čeprav mi ob njegovi misli, da smo ga popolnoma pozabili, niti slučajno ni bilo vseeno. Bajje je na jožefovo zvečer ženi dejal: »No, pa je vse za mano, 70 je šlo mimo ...« Mama ga je potolažila, da bomo verjetno otroci prišli na obisk v soboto ali v nedeljo, ker prej pač nimamo časa.

Le kako ga zvabiti v Gasilski dom v soboto popoldan? »Pogrunтали« smo, da bo najboljša varianta povabilo na vaško igro, kar je tudi sprejel. Torej bodo na igro prišli skupaj Jože, mama in brat Damjan.

Mi smo v Gasilskem domu vse pripravili, sprejemali goste, jih posadili in nestrno pričakovali določeno uro za »pričetek igre«. Vsa nestrna sem morala vmes poklicati Damjana in mu sporočiti, naj malo zavlačuje, ker še ni vseh povabljenecv. Tudi to se je uredilo, bili

smo pripravljani. Po stopnicah so naši trije že prihajali, odprli vrata ... in Jože je onemel. Kaj, kako, kdo? Zakaj niso stoli postavljeni kot na igri? Zakaj sedi na levi strani vsa mamina »žlahta« in na desni vsa njegova? Njegove misli z vprašanji smo pretrgali s pozdravno pesmijo Kol'kor kapljic, tol'ko let ...

Uspelo je, presenečenje je uspelo, hvala bogu. Sledila so voščila, pogovori, objemi in naš Jože še vedno ni dojel, da je vse to res.

Po končani večerji je sledilo še glasbeno presenečenje, saj so ga prišli pozdravit harmonikarji Šempetrskega šopka, kjer igra tudi Damjan. Sledil je solo ples, Jože je zaplesal z ženo. Ob pogledu naju se mi je naredil cmok v ustih, iz koticov oči so pričele siliti solze. Le zakaj? Ker sem srečna, ker ju še imam, ker ju spoštujem, imam neizmerno rada in ker se zelo rada vračam domov. Dobro sta odplesala, moram priznati, a njuna mimika teles je nakazovala, da sta utrujena od

nenehnega dela na kmetiji in seveda tudi od sedmih križev, ki jih nosita že oba. Upam, da ju bom lahko še mnogo let opazovala pri plesu.

Naslednji dan se je Jože nenehno spraševal, kako smo ga lahko pretentali na tak način in le zakaj ni nič posumil. Ja, Jože, vsega v življenju pa le ne moreš predvideti, kajne? Prav tako ga je mučila misel, da si vsega tega ni zaslužil. Mnenje nas treh, Evgena, Damjana in mene je, da si je naš ata Jože to zaslužil, saj je on tudi nam pomagal, ko smo ga potrebovali in nam pomaga še zdaj po svojih najboljših močeh.

Meni pomeni beseda dom ogromno, če te pa na domu pričakajo starši s stiskom rok, objemom in lepo besedo, je vredno, da otroci to poplačamo vsaj z majhno pozornostjo, kot je bila na primer »igra v Libeličah«, prirejena za Jožeta.

MARIJA PETROVIH (1908–1979)

Predlagaj sestanek

mi še na tem svetu,

predlagaj sestanek

mi v dvajsetem veku.

Brez tvoje ljubezni živeti ne znam.

Ozri se in spomni, pokliči me sam!

Predlagaj sestanek

mi v mestecu juga,

kjer z gričev sosednih

je veter vijugal,

kjer v barvnih odtenkih

je morje bučalo,

kjer gluhe ljubezni

srce ni poznalo.

*Pomisli, kako sva skrivaj se dobila,
ko prvokrat v dvoje okrog sva hodila,
kraj stisnjenih hiš,*

vzdolž uličic centra,

kjer so govorili z neruskim akcentom.

Pejsaži bili so res revščina sama,

*a pomniš, celo na smetišču je krama,
steklenke in škatle,*

med bleskom občasnim,

sanjarila zdelo se je o prekrasnem.

Steza se je vila nad breznom vse više ...

Mar v tebi poljub ta nebeški živi še?

Ne vem več za datum,

a vem, od takrat

si zame preprosto kot luč in kot zrak.

Naj krožijo leta po poti obratni

in srečala bom te na cesti granatni ...

Predlagaj sestanek na Zemlji, pri nas,

v toplini, ki v srcu jo skrivaš ves čas.

Drug drugemu znova

naproti zletiva,

dokler svet še zreva, dokler sva še živa,

dokler ne umreva.

Skoz solze te slane

rotim in naprošam:

Predlagaj sestanek!

Predlagaj sestanek:

četudi le hipni,

na trgu živahnem, v jesenski nevihti,

brez tebe umiram, kričim po rešitvi ...

Vsaj ob smrtni mi uri ob zadnjih rečeh,

predlagaj sestanek pri sinjih očeh!

Na Treski - javno branje poezije

Milena J. Cigler

Organizacija UNESCO je leta 1999 21. marec razglasila za svetovni dan poezije. Namen tega praznika je vzpodbujanje branja, pisanja, objavljanja in poučevanja poezije po vsem svetu.

Veliki pesniki kot Tagore, Neruda, Cesaire so spodbujali multidisciplinarna sredstva, da bi naredili poezijo bolj dostopno in učinkovito.

Raznolikost poezije je tudi ena oblika dialoga. Odkrije nam, da vsi posamezniki, kjer koli na svetu, delimo ista vprašanja in občutke.

Pesniki so se od nekdaj radi igrali z besedami. Pesnik je vrtnar besed. Zato ni mogoče zajeti vsega bogastva in širine pesniških oblik. Obstajajo pesniške oblike, ki spričo svoje igrivosti utegnejo vzpodbuditi otroke in mladostnike, da se bodo sami igrali z besedami ter iz kaotičnega materiala vsakdanje govorce izklesali formo pesniškega jezika. Naše jezikoslovje trenutno pozna sto štirideset in več pesniških oblik. Samo verzificiranje zgolj zaradi formalnih učinkov malokomu zadostuje. Zato pravimo, da pesniki morajo občutiti »božansko iskro«, da ima pesem duha. Seveda pa tudi sama božanska iskra ali navdih ne zadostujeta,

Anči Perklič

Andraž Zvonar

Anka Plevnik

Berta Pavlinec

Dušan Krebl

Grega Grošelj

če pesniku šepa besedni zaklad in ne obvlada vsaj osnovnih pesniških prijemov. Potem rečemo, da se pesnik samo »izlije« na papir. So pa primeri, predvsem pri svobodnem verzu, da je tako »izlitje« včasih prav genialno. Toda to je le izjema, ki potrjuje pravilo.

Celo kopico priročnikov v zvezi s pisanjem poezije in pesniških oblik imajo zahodni narodi.

(Francozi, Angleži, Američani). Sestavljavci teh priročnikov citirajo najboljše primere različnih pesniških oblik iz zgodovine svetovne književnosti, nihče pa se sam v tem ne preizkusi.

Ruski simbolistični pesnik Valerij Brjusov je poskusil uresničiti projekt pisanja poezije v raznovrstnih ritmičnih znamenitih Vajah v slogu, eni najbolj duhovitih jezikovnih umetnin

moderne literature. Pri nas je na tem področju ogromno naredil pesnik Boris A. Novak. Znani sta njegovi pesmarici pesniških oblik Oblike sveta in Oblike srca. Tudi sam se je preizkusil v različnih pesniških formah in večinoma mu je dobro uspelo.

Na Treski smo brali svojo ali tujo poezijo: Anči Perklič, Andraž Zvonar, Anka Plevnik, Berta Pavlinec, Dorica Vasle, Dušan Krebl, Helena Veršnik, Hilda Maklin, Irena Šturbaj, Janja Gradišnik, Jože Prednik, Jožica Kotnik, Marjeta Tasič, Martina Cigler, Metka Zvonar Hohnjec, Milka Hohnjec, Niko Brumen, Peter Peruzzi, Terezija Jaser, Tilka Dorič, Veronika Viltušnik, Ajda Vasle, Grega Grošelj, Neja Krenker kot najmlajša udeleženka večera in Milena J. Cigler.

Večer so popestrile pevke pevske skupine Gorna iz Mežice. Večer je finančno podprla Občina Mežica, pomagali pa so še gostilna Krebs, Dorica Vasle in Elstik, d. o. o. Ozvočenje je omogočil Franc Linasi, prireditev pa je kot vedno energično vodila Ajda Vasle.

Evharistični dan

Leopold Korat

V letošnjem letu, ki je za slovenske katoličane evharistično leto, se Cerkev na Slovenskem pripravlja na evharistični kongres. Ta je bil v naši domovini zadnjič leta 1935, v Ljubljani. Letos bo to, prvič v zgodovini naše samostojnosti, 16. junija v Celju na stadionu. V ta namen se že pripravljamo in po vsej Sloveniji prirejamo »Evharistične dneve«. Za koroški naddekanat je ta bil na Jožefovo na gradu v Starem trgu. Iz dekanij koroške regije so prišli verniki s svojimi duhovniki. Ob 10. uri je bila sveta maša, ki jo je sodaroval g. nadškof dr. Franc Kramberger iz Maribora. Veliko ljudi je do cerkve na gradu prišlo po križevem potu, od kapele do kapele. Z njimi je bil tudi g. škof. Mnogi so po sveti maši odšli še na Jožefov sejem v Slovenj Gradec. Ker je bil ta dan petek delovni dan in so bili mladi v šolah, je bil zanje križev pot z mašo na Gradu na »tihu«, to

Evharistični dan za Koroško: romanje na starotrški grad

je 5. postno nedeljo. Ob lepem vremenu, vzornem sodelovanju, ob starših in botrih je prišlo veliko birmancev, ki bodo kmalu prejeli zakrament svete birme. Narava in

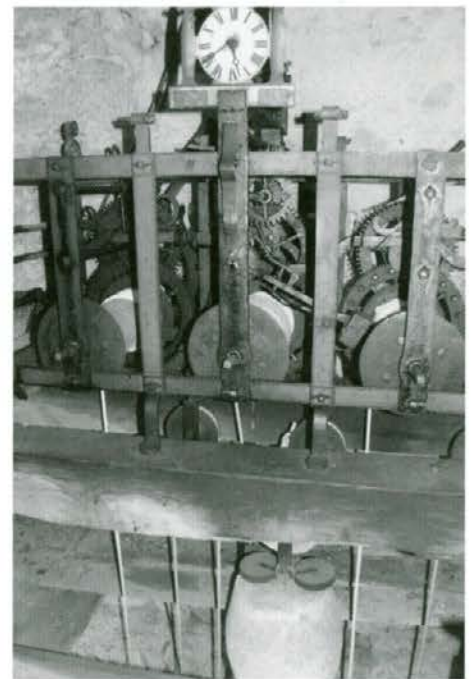
lepo, prijazno sonce so dodali svoje, da je bilo vzdušje in srečanje oba dneva lepo in vzpodbudno.

Stolpna ura v Podgorju

Leopold Korat

Ena je prva, ena bo zadnja. S prvo uro se začenja vsako življenje, z zadnjo pa se konča. Merjenja časa je prastara iznajdba človeka, ki si je želel »uokviriti« svoje življenje. Da bi lažje postavljali dogodke v svojem življenju, si je moral izmisliti neke meje – to je na prej in na pozneje. Tako si je počasi umislil merilne naprave, ki jim rečemo ure. Najbolj preprosta (včasih celo sončna) in vsem dostopna je bila in še je

ura na zvoniku cerkve – stolpna ura. Še danes se radi pošalimo, da je »ura za siromake na turnu«. Danes poznamo najrazličnejše ure, različne kvalitete in tudi različne vrednosti. Še vedno pa imajo svojo vrednost stolpne ure po naših cerkvah. Častljivo starost bo letošnje leto dopolnila stolpna ura na cerkvi sv. Urha v Podgorju. Stara bo okroglih 200 let. Na sami uri je še dobro vidna letnica 1810. Ker so take ure bile narejene z mehanskimi deli, jih je počasi načel zob časa. Verjetno so tudi to večkrat popravljali in dograjevali. Zadnjič smo to uro v Podgorju temeljito očistili in spravili v ponoven pogon 1998. leta. Gospod Ivan Gaberšek – Kuharjev Ivan in g. Marjan Perše sta ji po 15 letih »počivanja vdihnila

Stolpna ura v Podgorskem zvoniku

Marjan Perše skrbi, da stolpna ura v Podgorju teče točno.

novo življenje«. Tako da danes nemoteno deluje in meri čas vsemu, kar biva. Neizprosno, mimo vsake politike in podkupovanja prebivalcem našega kraja in tudi drugim s svojim bitjem dopoveduje, da se staramo, da je čas omejen. Naj v tem zapisu pohvalim g. Marjana Peršeta, ki vsa ta leta vsake tri dni hodi v zvonik in uro navije. V imenu vseh župljanov in krajanov Podgorja se mu lepo zahvaljujem. Vse, ki boste brali ta zapis, pa vabim, da pridete v Podgorje in si uro ogledate.

93. let tradicije, domačnosti in odprtih vrat – Gostilna Repolusk

Majda Sinreih

*Tam v Doliču sred' vasi
ena lepa, stara oštarija stoji.
V njej prijazna oštirka že 32 let je
doma,
to že skoraj vsakdo ve, da Marjana ji je
ime.*

Da, to je naša Marjana, članica upravnega odbora in aktivna članica Društva kmetič Mislinjske doline. Marjana rada priskoči na pomoč v društvu, čeprav ji gostilna vzame večino časa. Njena kuhinja slovi po dobri domači hrani, hitri postrežbi in prijaznosti. Tu se že mnogo let vrstijo od blizu in daleč poroke, zaključene družbe, sedmine, obletnice, obhajila, birme in drugi veseli dogodki. Gostilna Repolusk je družinska gostilna, v kateri združijo moči Marjana, njen mož Janko, sin Janez, ki končuje magistrski študij ekonomije, ob prilikah pa poleg zaposlenih priskoči na pomoč tudi hčerka Jasmina, profesorica angleškega in nemškega jezika v OŠ Dobrna.

Gostilna Repolusk je stara, furmanska gostilna, ki se nahaja v centru Srednjega Doliča oziroma Šentflorjana. Je gostilna z dolgoletno tradicijo, saj je svoja vrata odprla že daljnega 9. oktobra 1917 in od takrat prehaja iz roda v rod Repoluskovih.

Prva lastnika gostilne sta bila Karel in Marija Repolusk. Karlova družina je izhajala iz Ruš, Marijina pa iz Šentvida. Spoznala sta se v šentviškem župnišču, kjer je Marija kuhala, Karel pa je prišel tja s svojim starejšim bratom Friderikom, ki je bil tamkajšnji duhovnik. Skupaj sta se preselila v Dolič in tam kupila zemljo s hišo, v kateri sta odprla svojo gostilno. Njuna gostilna je stala v središču kraja, zato je ob cerkvi, župnišču in šoli vsa leta predstavljala vaški center, kjer so se vaščani družili, zabavali ali pa počili ob naporni vožnji. V gostilni so se ustavljali tudi številni popotniki in vozniki - furmani, ki so si izmenjevali novice in tako glas o dobri gostilni raznesli tudi naokoli. Ponudba je bila v teh časih prilagojena gostom, kakor je tudi danes. Vsakodnevno delo pa je potekalo približno tako, da je Karel skrbel za nabavo, sprejem gostov, vodil pa je tudi poslovanje in sprejemal pomembne odločitve, medtem ko je njegova žena Marija vodila kuhinjo. Kuhala je sama, po potrebi je tudi stregla. V tistem času sta lastnika večino dela opravila sama s pomočjo svojih 8 otrok. Vino so

Pogrinjek

Gostilna Repolusk v Doliču

Prostor za večje skupine

kupovali na konjiškem območju (v tistem času je sodil Dolič pod konjiško občino), jabolčnik so pridelovali doma, prav tako so pekli domači kruh. Oprema v gostilni je bila tisti čas preprosta, vino so hladili kar v bližnjem potoku, kuhali pa so na "šporhet" - na katerega prisegajo še danes, saj daje hrani poseben, domač okus.

Sčasoma so se otroci razkropili po svetu, doma pa je ostal njen najmlajši sin Mirko. Le-ta je leta 1962 prevzel vodenje gostilne in si skupaj s svojo ženo Avguštino ustvaril svojo družino, ki je štela tri otroke. Gostinstvo je tako začelo postajati tradicionalna obrt Repoluskovih, saj se je tudi njegova žena Avguština zaposlila v gostilni. Delovni čas in delo sta si Mirko in Avguština dobro delila, če pa jima je kdaj zmanjkalo časa, so na pomoč priskočili njuni trije otroci - Mirko, Jožica in Janko. Tudi v času vodenja gostilne Mirka in Avguštine se struktura gostov ni kaj bistveno spremenila. V gostilni so se zbirale vesele družbe okoličanov, ponudbo pa so prilagajali ceni in željam gostov. V tem času so imeli v gostilni domovinsko pravico tudi lovci, katerih aktivni član je bil Mirko, danes pa njegovo tradicijo nadaljuje njegov sin Janko. Vsak gostilničar želi gostilni zapustiti pečat sprememb, ki se kasneje izkažejo kot uspešne - tako sta tudi Mirko in Avguština pustila svoj pečat. Ponudbo sta prilagajala času, spremenila sta notranjo opremo, dogradila manjšo posebno sobo za goste in tako skrbel za sprotne spremembe v gostilni.

Sčasoma so se tudi otroci Mirka in Avguštine razkropili, doma pa je ostal najmlajši sin Janko. Poročil se je s Kuzmanovim dekletom iz Pake in skupaj sta začela novo obdobje razvoja gostinstva v Doliču. Njuna žilica za gostinstvo in predvsem marljivost sta omogočila, da je gostilna doživela pravi razcvet in se razvila v sodobno gostilno s pridihom domačnosti in topline. Ker je ves čas ob gostilni bila tudi kmetija, jim domačnost in kmečki duh nista tuja.

Obdobju njunega gospodarjenja bi lahko rekli kar "veliki bum gostilne". Janko in Marjana sta uspela združiti tradicijo s pojmom sodobne gostilne, ki privablja goste širom Slovenije, a hkrati predstavlja njuna gostilna stičišče, kamor radi pridejo tudi domačini. Od leta 1987, ko sta gostilno prevzela, pa vse do danes sta uspela posodobiti prostore ter v njih ustvariti domačnost in toplino. Obnovila sta tako rekoč skoraj vse, kar se je obnoviti dalo (dogradila večji sodobni prizidek, prenovila starejše prostore, uredila zunanji videz gostilne ...) pustila pa sta srce gostilne - staro točilnico. Danes predstavljata Janko in Marjana steber tradicionalnega družinskega gostinstva. V vseh letih truda sta uspela iz stare furmanske gostilne urediti sodobno gostilno, ki še vedno daje poudarek zadovoljstvu sodobne stranke s tradicionalnimi pristopi.

Njun trud pa je vendarle poplačan ... Kot velevala tradicija, bo tudi tokrat dobil gostilno najmlajši sin - Janez. Le-ta se že zaveda pomembnosti ohranjanja tradicije, zato nadaljuje z njo, ki mu je bila položena v zibelko.

To je Gostilna Repolusk. To je naša Marjana. To je pravi naslov za vse žejne, za vse gurmane, ljubitelje dobre kuhinje, hitre postrežbe, prijaznosti in domačnosti.

Aktivnosti Gasilske zveze Mislinjske doline

Franc Areh

V zimskih mesecih novega leta potekajo v gasilskih društvih Gasilske zveze Mislinjske doline letne skupščine, na katerih društva pregledajo delo, ki so ga opravila v preteklem letu, in si zadajo plane za naslednje leto. Prav tako pa za konec izvedejo še letno skupščino pri Gasilski zvezi Mislinjske doline, ki je letos potekala

v lepo urejeni dvorani Gasilskega društva Slovenj Gradec. Poleg delegatov prostovoljnih gasilskih društev so se te

Poveljnik in predsednik Gasilske zveze Mislinjske doline na podelitvi pokalov zimskih športnih iger na Kopah: Branko Smrtnik in Franc Areh

Občni zbor GZMD: Alan Matijevič iz Uprave za zaščito in reševanje Slovenije, izpostava Slovenj Gradec

skupščine udeležili tudi visoki predstavniki Gasilske zveze Slovenije, Mestne občine Slovenj Gradec, občine Mislinja in ostali povabljeni gostje.

VELIKONOČNA NAGRADNA KRIŽANKA

	DRUŽBENI SLOJ	ALPESKA DOLINA	KARENŠKA	OBLANE PTEČEV	AFRIŠKI KOSTANI
KAMNITA OMOVA					
KAVELJČEK Z OBTJO					
IZDELovalci VIOLIN IL CREM					
NATRU				DREŽAJ SEKIRJE	BASKOVSKA TER-OB-OROAN
	STOČNICE	BURJA	SABATO ENEZITO		
SAMUEL BARBER			LATIN VEKNIK RAŠID HAUŠN		
HOŠNA PREDICA					
ČAČE-TNIK					
?					PRODAJNI PRISTOR

	UDAV	MANU POMEM-BEN	ZMES ZA KRUH		ELAGANA	MOZE-DOV ERAT	LOČILO	?				BERANI DEL OTOKA					
BREZ DOLOA				KALAN ADA			ORŠKA ORŠA IVAN LAH						BENIT THAL-MANDI		ERAZEM KOTER-DAMSKI		
OBEJVE				TIP EVROP VEJOLJ RAKIRJE									TROJA		NIKO OGRŠO		
UME-TNOST				IZLO-ČATI SOLZE											COLA	AFRI-ŠKA REPU-BLIKA	TROJANSKI JUNAK
	OTAR-TAKTA-KEVILI			ALJA NARO-TNIK			NEVA BUDOLF										DRUŠTVO
	LJEVA PESEM			EDSKI POZDRAV			TORJAR KOGI										
POČAL					EROL GARNER	TURŠO IVAN				OTON VELIKI			UST KRA-LJEVNE AROU				
						LEOPOLD OBLAK							NELE ABAL				
DALADER EDUARD			ZAČETEK OESLA	?													
ALFRED NOBEL			JAZ				CANKAR									ADAMOČ LOUIS	
							AUTOR ANA HUDEHNJE										

Rešitve GESLA pošijite na naslov uredništva Viharnika – Voračev trg 1, 2380 slovenj Gradec

Pavla Lepener,
p. d. Žumprova
1916–2010

Ravno v času, ko se bo začela narava z vso močjo prebujati, da bi pokazala vse svoje preleste, je ugasnilo plemenito srce naše drage sokrajanke in staroste našega kraja, Pavle Lepener, rojene Slemnik.

Pokojna Pavla Lepener se je rodila 20. 1. 1916 v številni kmečki družini pri Predniku na Vrhah. Mati Marija Prednik se je namreč potem, ko je mlada ovdovela, poročila v drugo z Urbanom Slemnikom. V prvem zakonu je rodila šest otrok in v drugem še tri. Tako je Pavla poleg bratov imela še več polsester in polbratov. Kasneje so se s to drugo družino preselili na sosednjo Žumprovo posestvo, ki so ga kupili že prej, Prednikovo pa je prevzel polbrat Pavel.

Osnovno šolo je pokojna obiskovala na Selah, za tem pa ostala doma na posestvu vse do leta 1940, ko se je poročila s soboslikarjem Slavkom Gamsom iz Šmartna pri Slovenj Gradcu. Stanovanje sta si z možem po poroki uredila pri Pavlinem polbratu Urbanu v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Tu sta dočkala drugo svetovno vojno in nemško okupacijo in tu se jima je leta 1943 rodila hčerka Alenka.

Vojna pa je prekinila vse sanje o bodočnosti. Oba z možem sta bila močno narodno zavedna, kar sta dokazala tudi s svojim aktivnim in organiziranim sodelovanjem v narodnoosvobodilnem gibanju. Mož Slavko je kmalu pričel intenzivno sodelovati z OF in Pavla mu je pri tem zavzeto pomagala. Možu so prišli okupatorji na sled in moral je v ilegalo, Pavlo pa so budno spremljali in jo marca 1944 zaprli v mariborske gestapovske zapore. Ničesar ni priznala in po dveh mesecih so jo izpustili. Zaradi ponovnih pritiskov in groženj, saj je bila ves čas pod budnim očesom gestapa, je pobegnila v Železno Kaplo, kjer je pomagala na neki kmetiji. Ko se je po nekaj mesecih vrnila domov, sta s hčerko menjali bivališče, da bi se izognili ponovni aretaciji. Februarja 1945, tri mesece pred koncem vojne, je Pavla dobila vest, da so ji na Selah nemški vojaki na krut način ubili moža. Ostala je sama z otrokom. Na kmetiji pri Žumprovih so se po vojni zgodile spremembe. Ostareli starši so ostali sami. Pavlin starejši brat je padel v partizanih, mlajši brat Lojze, tudi partizan, se je odločil svojo lepšo in boljšo prihodnost

iskati pri drugem delu in ne na kmetiji. Zato se je domov na kmetijo vrnila Pavla, tam pa so jo doleteli najtežji časi povojnega kmetovanja. Pavla je sprevidela, da sama ne bo zmogla vsega dela, ki na kmetiji čaka nanjo. Usoda je hotela, da se je spoznala z vdovcem Ignacem Lepenerjem, s katerim sta se leta 1949 tudi poročila. Pri Žumprovih se je družina povečala, saj je tudi Ignac imel sina Maksa iz prvega zakona, kmalu pa se jima je v novem zakonu rodila še hčerka Marina. Pavla nikoli ni dopustila, da bi njeno težko življenje zaznamovalo družino in pazila je, da se harmonija v tako pestri družini ne bi porušila.

Bila je razgledana in delovna, pa tudi prijetnih trenutkov se je znala razveseliti. Z možem sta postopno, toda vztrajno modernizirala kmetijo in se veselila vsakega napredka. Zato sta lahko uživala v lepih sadovih v jeseni svojega življenja in po tem, ko je kmetijo prevzela hčerka Marina z možem Viktorjem. Slednja sta kmetiji dodala nov mladosten zagon in nov napredek. Pokojna Pavla je rada obiskovala tudi cerkev, zlasti seveda tisto domačo, sv. Urbana. Tu je prepevala v cerkvenem zboru od ustanovitve pa vse dotlej, ko sta ji moč in glas to dopuščala.

Življenje teče in zahteva svoje. Tako je Pavla v jeseni 1999. leta izgubila svojega drugega moža Ignaca. V tolažbo sta ji ostali Alenka in Marina z vnuki Andrejem, Davorinom, Matjažem in Tomažem in seveda možev sin Maks z družino. Vse je imela zelo rada in vedno jo je zelo skrbelo, kako in kaj je z njimi. A nesreča nikoli ne počiva. V januarju 2009. leta ji je po težki bolezni umrla še hčerka Alenka. Čeprav se je trudila peljati svojo življenjsko pot, naprej ob skrbni negi in podpori hčerke Marine, jo je Alenkina smrt hudo potrla. Njena življenjska moč je pričela sedaj opazno ugašati. Zaradi večjih težav z zdravjem so Pavlo par dni pred smrtjo svojci pospremili v bolnišnico v upanju, da se bo vrnila domov z večjo življenjsko močjo, a se je zgodilo drugače, za vedno nas je zapustila.

Anton Hovnik

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice Pavle Lepener, Žumprove bice, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo obiskovali ter ji tako krajšali čas.

Hvala vsem, ki ste jo spremljali na zadnji poti, ji darovali cvetje, sveče in svete maše, nam pa izražali besede sožalja. Hvala gospodu župniku Gabrijelu Knezu za lepo opravljen pogrebni obred, hvala govornikoma Majdi Sinreih in Antonu Hovniku za ganljivo izrečene besede slovesa. Hvala pevkam Bršljankam za lepo zapete žalostinke.

Njeni domači

ZAHVALA

Kako prazen je dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega glasu, smehljaja,
le sledi so ostale povesod,
od dela tvojih pridnih rok.

V nedeljo, 17. januarja 2010, nas je v 70. letu starosti zaradi hude bolezni zapustil dragi mož, oče, dedek, tast, brat in stric

Jožef Paradiž
ali Krakarjev Pepi.

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam stali ob strani v najtežjih trenutkih bolečine. Hvala vsem za izrečeno sožalje, darovane sveče in svete maše.

Iskrena hvala tudi osebjem na Internem oddelku Splošne bolnišnice Slovenj Gradec ter patronažni sestri Marjani, ki ste mu nudili pomoč še zadnje dni. Zahvaljujemo se tudi našima dobrima sosedom Tonetu in Marjani Popič, ki sta nam zelo veliko pomagala tako fizično kot psihično že od vsega začetka Pepijeve bolezni. Zahvaljujemo se g. Tonetu Kotniku za lepe besede ob slovesu. Hvala g. župniku Tadeju Legnarju za lepo opravljen pogrebni obred. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovo zadnjo pot.

Žalujoči: žena Francka ter otroci Mirko, Darinka, Bojana, Zlatko in Jožica z družinami

Dani Repas

1986–2010

Križem svet gredo stopinje,
križem svet gazi po snegu.
Bog ve kdo je šel pred mano,
bog ve kdo za mano gre.

Vse poti so večno nove,
vse gredo nasproti smrti.
Vsem je na začetku rojstvo,
vsak korak je večno nov.

Križem svet gredo stopinje,
križem svet gazi po snegu.
Ena izmed njih je moja,
nanjo pada, pada sneg.

K. Kovič

Različno dolge so naše poti, bolj ali manj vidne in uhojene, za nekatere dolge in vijugaste, za nekatere pa kratke, a vendar vidne kot dobro uhojena gaz v snegu. Taka, slednja, je bila tudi pot Danija Repasa, ki bo za vedno ostala zaznamovana v naših srcih in spominih vseh tistih, ki smo ga imeli radi. Mlado življenje še ne štiriindvajsetletnega Danija je sredi marca prekinila nesreča pri delu v gozdu. V tistih dneh, ko bi morala že pomlad kazati svoje prelesti, je začelo snežiti, kot da bi narava hotela zakriti tragični dogodek.

Dani Repas je zagledal luč sveta 15. maja 1986 pri Repasu na Vrhah. Po končani osnovni šole je odšel v uk za mizarja. Njegova prva služba je bila na žagi v Mislinji, nato je nekaj časa delal kot varnostnik na Novi opremi, nazadnje pa kot strojnik pri podjetju Gradbeništvo Rahtel. Vseskozi pa je pridno pomagal pri delu na domači kmetiji, še posebej v času, ko je družina gradila novo hišo in hlev.

Dani je bil priden in marljiv, zato je rad pomagal tudi drugim, ki so potrebovali njegovo marljivo in iznajdljivo pomoč, predvsem bici na Muti, Cirilu in ostalim sosedom. Spominjam pa se ga tudi kot zavzetega strelca z možnarji ob lepih nedeljah in drugih priložnostih.

Pred dvema letoma je Dani postal mladi očka hčerki Nataliji. Imel jo je zelo rad; gotovo ga bo hudo pogrešala. Dani je imel še veliko življenjskih načrtov, vendar mu ni bilo dano, da bi jih uresničil. Koliko časa

potrebuje človek, da odraste, en sam tragičen trenutek pa lahko prekine njegovo življenje! Vendar Dani ne bo nikoli pozabljen, z dobroto in ljubeznijo je v svojem kratkem življenju pustil večni spomin na sredi naših src.

Od njega smo se poslovili v trdni veri na ponovno snidenje v večnosti.

Feliks Knez

ZAHVALA

Ob tragični izgubi sina Danija Repasa se iskreno zahvaljujemo reševalcem, Bolnišnici Slovenj Gradec, gospodu župniku za opravljen obred in govorniku Feliksu Knezu. Iskreno se zahvaljujemo sosedom, prijateljem in sorodnikom za pomoč v teh težkih trenutkih. Hvala vsem, ki ste nas tolažili in nam izrekli sožalje.

Žalujoči: oče Damijan, mama Marijana, brat Dušan in brat Matej

Najprej ni bilo ničesar ... potem je nastal denar

Bernarda Dretnik,

samostojna premoženjska svetovalka

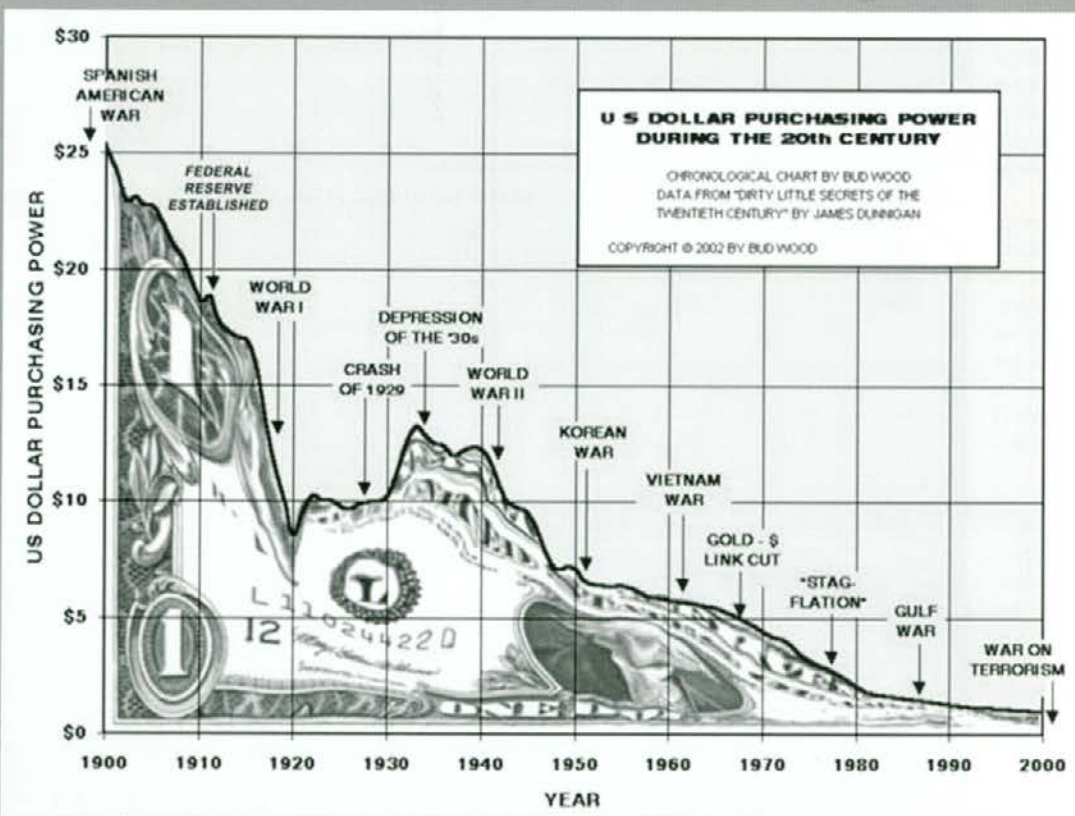
Denar. Vsak dan imamo opravka z njim. Zaradi njega smo žalostni, srečni, depresivni, evforični, na robu obupa, samozavestni in prevzetni ... Povzroči marsikatero poroko in še več ločitev. Večina življenj se vrtili okoli denarja, pa se ljudje sploh ne vprašajo o samem izvoru le-tega. In veste, kako nastane? Iz čistega ničla! Res, banke nam posojajo denar, ki ga nimajo in na katerega nam dodatno zaračunajo še obresti. Ker vem, da temu ne verjamete, poglejmo, kako je to videti v realnosti. Centralna banka izda ček za določen znesek, ki ga izroči uradniku s finančnega ministrstva. In ta samo s svojim podpisom ustvari nov denar iz čistega ničla. Nekaj tega denarja gre potem tudi za plače različnih uslužbencev, ki s tem, ko dobijo izplačilo plače na svoj transakcijski račun (1.000) povzročijo, da denar prestopi na stran poslovnih bank. Banke živijo tudi od tega, da nam posojajo denar, zato imajo pravilo, ki določa, da morajo pred izdajo posojila zadržati najmanj 10 % vlog. In ker se prej omenjeni depozit pravzaprav šteje kot posojilo banki, je knjiženih 1.000 evrov

ravno 10 % od 10.000 evrov, zato lahko banka naprej posodi razliko 9.000 evrov. In nato na denar, ki sploh ne obstaja, zaračuna še dodatne obresti! In v kolikor teh obresti ne morete več plačevati in vrniti posojila, vam banka legalno lahko vzame avto, hišo ... Banke pa imajo zaradi obresti vedno več. Težko je verjeti, ali ne? In kakršne koli že so te obresti, so, glede na to, da jih obračunavajo za denar, ki je ustvarjen iz nič, oduševanje!

Večina ljudi se še vedno dobro počuti ob tem, da ima vse ali večino svojih prihrankov na banki. Po eni strani razumljivo, saj jim Banka Slovenije nudi neomejeno jamstvo za neto vloge. A tako bo samo še do konca letošnjega leta. Potem bo neto vloga zajamčena (seštevek vseh vlog posameznega vlagatelja, zmanjšano za njegove morebitne neporavnane dospelosti) le še do višine 50.000 evrov. Podrobnosti o tem si lahko preberete tudi na spletnem naslovu Banke Slovenije. Pa bo sama višina jamstva dovolj močen argument bank, da bodo zadržale denar svojih komitentov pri sebi? Menim, da ne. Predvsem zaradi višanja inflacije bodo morali ljudje resno razmišljati o naložbenih alternativah. Glede na podatke Statističnega urada RS je trenutna statistična inflacija 1,5 %, temeljna letna obrestna mera (aritmetično povprečje mesečnih stopenj rasti cen življenjskih potrebščin) za mesec februar pa je 1,31 %. Banke vam torej omogočajo, da z "varčevanjem" pri njih vaš denar glede na statistično inflacijo le

nekoliko počasneje izgublja na vrednosti, kot pa če ga imate doma. Ob tem pa nikakor ne gre pozabiti, da je realna inflacija nekajkrat višja od statistično predstavljenega. Nekje sem prebrala, da inflacija ni nič drugega, kot preusmerjanje denarja od običajnih ljudi do bogatih. Strinjam se. Banke niso namenjene povečevanju vašega premoženja, namenjene so posredovanju med kapitalom in gospodarstvom ter zagotavljanju dobička lastnikom (delničarjem) bank. Centralne banke lahko s povečanjem in nato zmanjšanjem obtoka denarja določajo vrednost denarju in s tem nadzirajo ekonomijo, ki pa jo tako lahko privedejo tudi do propada. Dvema takima ekstremnim dogodkoma so bili ljudje priča leta 1920 in 1929. Takrat so banke podjetja in posestva kupovale za drobiž, zato so to obdobje kasneje označili za "največji rop v zgodovini človeštva." In v zelo podobnem scenariju se nahajamo tudi danes. Pravitisti, ki verjamejo v "varnost" naloženega denarja v banki, bodo v največji nevarnosti, ker bo njihov denar največ izgubil na kupni moči. Ne pozabite, da je papirnati denar le obljuba zgolj na osnovi vladnega odloka. Iluzija. In ta se lahko kadarkoli razblini kot milni mehurček. Ob največjem denarnem poskusu vseh časov postajajo vedno bolj glasne tudi napovedi, da bodo ameriški dolar, švicarski frank in evropski evro, kot jih poznamo danes, izginili v naslednjih nekaj letih. Zaradi globalizacije monetarnega

sistema in elektronske dobe, v kateri živimo, pa se to lahko zgodi že veliko prej. Kot vsaka dosedanja zamenjava valut bo tudi tokratna s seboj prinesla razvrednotenje kupne moči vašega premoženja. V kolikšni meri bo to razvrednotenje valut vplivalo na vas, odločate sami. S pravočasno prerazporeditvijo svojih denarnih naložb v kapitalske (zemljo, delnice, sklade, plemenite kovine ...). In ne odlašajte! Danes Evropska unija posredno preko Nemčije in Francije rešuje Grčijo, jutri bo reševala Španijo, Italijo, pojutrišnjem Portugalsko in Irsko. **Poznate koga, ki bo reševal vas?** »Ves papirnati denar se na koncu neizogibno vrne k svoji resnični notranji vrednosti: nič!« (Voltaire)

Dolar je v obdobju od leta 1990 do leta 2000 izgubil preko 90% svoje vrednosti.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

Korak za korakom
ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo,
da to počnemo za vse življenje.

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

V DOBRI FORMI

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

**TRGOVINA
LES**

**SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA**

SLOVENJ GRADEC
Cesta na Štibuh 1
telefon in faks: 02/88 21 620

RADLJE OB DRAVI (Dvorec)
Koroška cesta 68
telefon in faks: 02/88 71 423

LESNI CENTER ŠTAJERLES LEVEC
telefon: 03 425 75 74

CS 2234 S

Kompaktna motorna žaga za uporabnike, ki tudi pri lažjih delih zahtevajo najboljše. Okolju prijazna motorna tehnologija Clean Power in SpinStart za lahek zagon. 34,4 cm³; 1,1 kW / 1,7 KM; dolžina meča 38 cm.
namesto 249,- € **199,- €**

ULTICOR CS 2159

Robustna in lahka vsestranska motorna žaga za profesionalno delo gozdnih delavcev in kmetovalcev. Magnezijevo obilje motorja, vzmeten uplinjač s kompenzatorjem in SpinStart. 59,0 cm³; 2,0 / 4,1 kW/KM; dolžina meča 45 cm.
626,- €
namesto 670,- €

GC 2032

Zmogljiva profesionalna motorna kosa z magnezijevim obiljem in kromiranim valjem. Polavtomatska kosilna glava in nož za travo za vse vrste trdoživne vegetacije ter kolno v vinarstvu. 31 cm³; 6,0 kg.
299,- €
namesto 340,- €

BC 2043

Robustna profesionalna motorna kosa za delo v najtežjih pogojih. Opremljena s polavtomatsko kosilno 145 glavno in nožem Multi za kolno trdoživno goščavo. 41,5 cm³; 7,2 kg.
419,- €
namesto 460,- €

BP 2052

Nahrbna motorna kosa primerna za kolono strmih terenov. Udobne nogarnice in protivibracijsko spetje motorja omogočajo dolgo in neutrudno delo. 30,2 cm³; 11,5 kg.
519,- €
namesto 540,- €

JonsereD

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorancjev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:
Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:
Ida Robnik

Uredniški odbor:
Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:
Marta Krejan, prof.

Naslovnica:
Učenci OŠ Mislinja

Oblikovanje in grafična priprava:
Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:
ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Tempirana bomba v koroških gozdovih

Ida Robnik

Pod tem naslovom so gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije povabili novinarje slovenskih medijev in predstavili načrte in ukrepe za zatiranje in razmnoževanje ose zapredkarica dne 25. marca 2010 na Prevaljah. Novinarji so si aktivnosti lepljenja trakov na smrekova debla, ki so jih izvajali člani družine Dretnik, po domače Rifli, in člani gasilskega društva Prevalje, lahko ogledali tudi na terenu. O veliki nevarnosti razvoja ose zapredkaric, ki ogrožajo območje Riflovega vrha nad Prevaljami, so od lanskoletne zaznave in ugotovitev stanja gozdarji kompleksno proučili problem in skupaj z drugimi strokovnimi institucijami pripravili postopke in ukrepe za učinkovit nadzor nad množitvijo zapredkaric ter širjenjem namnožitve, za zmanjšanje poškodb po zapredkaricah ter ukrepe za obvladovanje smrekovih podlubnikov. Med te, ki jih trenutno izvajajo, sodijo: spremljanje razvojnega ciklusa ose zapredkarice, zatiralni ukrepi, stalni nadzor (tudi možnosti namnožitve podlubnikov) ter gradnja gozdnih vlak za eventualni nujni posek in spravilo ogroženega drevja. Pri nadzorovanju uspešno načrtovanih zatiralnih ukrepov sta vključena Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire Ljubljana, ter Poročevalsko, prognostično-diagnostična služba na Gozdarskem inštitutu Slovenije. Za izvedbo zatiralnih varstvenih del na napadem območju so odgovorni lastniki gozdov, za izvedbo preprečevalnih del za namnožitev podlubnikov pa Zavod za gozdove Slovenije. V izvajanje načrtovanih zatiralnih del so poleg predstavnikov Zavoda za gozdove Slovenije vključeni še predstavniki lokalne skupnosti ter lokalna enota Uprave za zaščito in reševanje RS.

Z leve: Jože Lesnik – ZGS, Jani Mikeln – ZGS OE Slovenj Gradec, Branko Grajšnik – ZGS OE Slovenj Gradec, Jošt Jakša – direktor ZGS, Branko Dervodel – predstavnik Uprave RS za zaščito in reševanje so novinarjem predstavili problem os zapredkaric.

Ličinke ose zapredkarice

Janko Mikeln, vodja KE Prevalje, ZGS, Območna enota Slovenj Gradec, je zalepil trak za preprečevanje prehoda os zapredkaric, ki po deblu drevesa.

Gorazd Mlinšek, vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov, ZGS, OE Slovenj Gradec, strokovno nadzoruje lepljenje trakov.

Pogovor z lastnikom gozda Albinom Dretnikom; z leve: Jože Lesnik, Jošt Jakša, Albin Dretnik in Gorazd Mlinšek

Albin Dretnik in njegova hčerka nameščata lepljivi trak, ki bo zaustavil oso zapredkarico.

Novinarji slovenskih medijev s predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije na terenu